ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ އަޖެންޑާ

ޖުޑިޝަރީ ކޮމިޓީގެ 30 ވަނަ ބައްދަލުވުން

9 ޖުލައި 2025

ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގ (ކޮމިޓީރޫމް ކޮޓަރި 11)

ފެށުނު ގަޑި: 13:00

{ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުގައްރިރު؛ މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސީން މުބާރިކް}

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ޖުޑީޝަރީ ކޮމިޓީގެ 30 ވަނަ ބައްދަލުވުން ފެށުނީ. މިވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެ ތިއްބެވީ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްސަލާމް މުޙައްމަދު، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް، ކުރެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާމިން ޒަހީބް، ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރިޔާސް، ކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު. ކޮމިޓީގައި މިއަދު އެޖެންޑާކުރެވިފައި މިވަނީ ކޮމިޓީން ކުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން އެއް ކަމަކަށް ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކުރުން. މީގެ އިތުރުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް އާންމުންގެ ތެރެއިން މީހަކު ކަނޑައެޅުމަށް ޓަކައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކުރި އިޢުލާނަށް ކުރިމަތިލި ފަރާތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 223 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އާންމުންގެ ޝަކުވާއާއި [illegible] ބެލުމަށް ޓަކައި އާންމުކޮށް އިޢުލާނުކުރުމާ މެދު ގޮތެއް ނިންމުން. އެހެންކަމުން މި ބިލު ދިރާސާކުރުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑު މި ފުރަޞަތުގައި ޖޭ.އެސް.ސީއަށް އާންމުންގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކަނޑައަޅާ މީހާ ކަނޑައެޅުމަށް ކުރި އިޢުލާނަށް ކުރިމަތިލި ފަރާތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ޝަކުވާއާއި [illegible] ބެލުމަށް އާންމުކޮށް އިޢުލާނުކުރުމާ މެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވައިލާނަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް. މި ކަމަށް ކޮމިޓީން ގޮތެއް ނިންމުމަށް. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާލަން ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްސަލާމް މުޙައްމަދަށް.

ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުއްސަލާމް މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން މި ބިލަށް އާންމުންގެ ޝަކުވާތަކާ ހުށަހަޅައިރާ ހުށަހެޅުން މި އަންނަ އާދީއްތަ ދުވަހުގެ މެންދުރު 12:00އާ ހިސާބަށް ސުންގަޑި ދޭން އިނގޭތޯ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާލަން ކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝާހިދަށް.

ކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހޯޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްސައްތާރު މުޙައްމަދު ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! އިތުރު ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅުއްވާފައެއް ނުވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ޖޭ.އެސ.ސީއަށް އާންމުންގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކަނޑައަޅާ މީހާ ކަނޑައެޅުމަށް ބާކީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކުރި އިޢުލާނަށް ކުރިމަތިލި ފަރާތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ޝަކުވާއެއްވާތޯ ބެލުމަށް އަންނަ އާދިއްތަ ދުވަހުގެ 12:00 އާ ހަމައަށް ފުރުޞަތުދީ އިޢުލާންކުރުމަށް ހުށަހެޅިފައި މިއޮތް ހުށަހެޅުން އެ ވޯޓަށް ފާސްކުރަން ފުރިހަމަޖެހިއްޖެނަމަ އިއްތިފާޤުން މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) މިވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޟިރުވެ ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން މިގޮތަށް ފާސްވެއްޖެ. އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑު ދެން ދަންނަވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެޖެންޑާގައި ހިމެނޭ، ދެން މި ހިމެނޭ ފަސްވަނަ ބާބުގެ ކާނޫނަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކުރުމަށް. ދިރާސާކުރުން ކުރިއަށް ގެންދާނެ ގޮތުގެ މަޝްވަރާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީން އާންމުކޮށް މިހާރު ވަނީ މި ބިލު ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅިފައި. ކޮމިޓީއަށް ލިބުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގައި ބިލު ދިރާސާކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން ޕަބްލިކް ކޮމެންޓަށް ހުޅުވާލުމަށް އިތުރު ކަމެއް ކުރަން ވަނީ ބިލު ކޮމިޓީއާ ހަވާލުކުރުމުގެ ކުރިން ދެ ކަމެއް، ސަރުކާރުގެ ސަޕްލިމެންޓަރީ ކަމެއް ނުވަތަ ކޮންކަން ކުރިއަށްގެންދާނީ، ކަމަށް ވާނަމަ އިސްލާހެއް ކަމަށް ޕަބްލިކް ކޮމެންޓަށް ހުޅުވާލައިގެން. އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން މިގޮތަށް ބިލު ބަލައިގެން ދިރާސާކުރުމަށް ފަހު ކޮމިޓީގެ އިއްތިފާޤުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ބެލުމަށް މާއްދާއަށް ކަމަށް ލިބިދިޔުމަށް. އެއްބަސް ކަމަށް ވާނަމަ އެކަން ޕަބްލިކް ކޮމެންޓަށް ހުޅުވާލުމުން އަޅުގަނޑު ޕަބްލިކް ކޮމެންޓަށް ހުޅުވާލުމަށް. އަޅުގަނޑު ޕަބްލިކް ކޮމެންޓަށް ހުޅުވާލުމުން ނޫން ކަމެއް ކުރަނީ. މިގޮތަށް ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރުމަށް ގަބޫލުކުރާނަމަ ކޮމިޓީގެ އިއްތިފާޤުން ހުޅުވާލުމަށް ވަނީ ކަމަށް ވާނަމަ އެ މާއްދާއެއް ހުށަހަޅުއްވާ ބިލު ދިރާސާކުރުމަށް ފަހު ފާހަގަކުރައްވާނެ ނުކުތާތަކެއް ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް، ބިލުގެ މާއްދާތަކަށް ވަކިވަކިން ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

<u>އިދާރީ މުޤީމު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ގާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނު)އަށް އަންނަނިވި އިސްލާހުތައް ގެނައުން. އެއް ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ދެވަނަ މާއްދާގެ (ނ). ފަނޑިޔާރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް އަދާކުރަންވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި، ގާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ގާނޫނު)އާއި، ގާނޫނު ނަންބަރު 10/2008 (ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނު)އާއި، މި ގާނޫނާއި އެހެން ފަދަ ކޯޓުތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ފަނޑިޔާރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގާނޫނުތަކާއި އެ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކަށް ތަބާވެގެން ހިފެހެއްޓޭ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. ބިލުގެ ދެވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. މިނިވަންކަމާއި މުސްތަޤިއްލުކަން. ހަތަރުވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- ފަނޑިޔާރުކަމުގެ އެންމެހައި ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި ފަނޑިޔާރުންނަކީ ފުރިހަމަ ގާނޫނީ އިޚްތިޔާރާއި މިނިވަންކަމާއި ބާރު ލިބިގެންވާ ބައެކެވެ. (ށ)- ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގައާއި ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި ފަނޑިޔާރުންނަކީ އެހެން އެއްވެސް މީހެއްގެ ނުވަތަ މުއައްސަސާއެއްގެ ބާރެއް ނުވަތަ ނުފޫޒެއް ފޯރުވާން ބައެއް ނޫނެވެ. އަމިއްލަ ފަރުދަކު ވިޔަސް، ދައުލަތުގެ ކަމެއް ހިންގާ ހަވާލުވެހުރި މީހަކު ވިޔަސް، ފަނޑިޔާރުންގެ މަސައްކަތަށް ބުރި، ނުފޫޒު ފޯރުވައި ހަދައިގެން ނުވާނެއެވެ. (ނ)- ފަނޑިޔާރުކަމުގެ އެންމެހައި ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގެ ފުރިހަމަ ގާނޫނީ އިޚްތިޔާރާއި މިނިވަންކަމާއި ބާރު ފަނޑިޔާރުންނަށް ލިބިގެންވާ ކަމުގައި ބަލައިގެން، އެ އިޚްތިޔާރާއި މިނިވަންކަމާއި ބާރު ފަނޑިޔާރުންނަށް ލިބިދެމުންދާކަން ކަށަވަރުކުރުމަކީ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކާއި އެހެން ވެސް ދައުލަތުގެ އެންމެހައި ފަރާތްތަކަށް ލާޒިމުވެގެންވާ ކަމެކެވެ. (ރ)- ކޯޓުތަކުގެ މިނިވަންކަން ރައްކާތެރިކުރުމާއި، ކޯޓުތަކުގެ ހައިބަތާއި ގަދަރު ހިމާޔަތްކޮށްދީ، އެ ތަންތަނަށް ޙާޟިރުވާ މީހުންނަށް ފަސޭހައިން މަސައްކަތް ކުރެވޭ، ވަކިފަރާތްތަކަށް ނުޖެހި ހަރުދަނާ ގޮތެއްގައި [illegible] ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުންނާއި ދައުލަތުގެ ކަންކަން ހިންގުމާ ހަވާލުވެހުރި އެންމެހައި މީހުން ކޯޓުތަކަށް އެހީތެރިވެދޭންވާނެއެވެ. ބިލުގެ ތިންވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމުގެ އަދި ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ އިލްމީ ދަރަޖަ. ހަތްވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- ހުރިހާ ވަގުތެއްގައި ވެސް ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމާއި ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ މުސްތަޤިއްލުކަމުގެ ބަރާބަރުކަމާއި، ވަޒީފާތަކަށް ނިޒާމުތަކުގެ އިތުބާރު ހިފެހެއްޓުމަށްޓަކައި [illegible]

މައްސަލައަށް ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގައި ފަނޑިޔާރުންގެ ހައިސިއްޔަތުން އަދި އޭނާގެ އަމިއްލަ ހައިސިއްޔަތުން ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމާއި ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ އިތުބާރު ދެމެހެއްޓުން ގޮތުގެ މަތިން ކޮންމެ ފަނޑިޔާރެއްގެ ވެސް ޒިންމާއެއް ބަޔާންކޮށްދޭނެއެވެ. (ނ)- ކޯޓުގައި އަދި ކޯޓުން ބޭރުގައި ވެސް ފަނޑިޔާރުންގެ އުޅުން ބަޔާންކޮށްދޭނީ، އާންމު ރައްޔިތުންނާއި ގުޅުމުގައި ވަކީލުންނާއި ޝަރުޢީ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ އެހެން ވެސް ފަރާތްތަކާއި ދެމެދުގައި ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމާއި ޝަރުޢީ ދާއިރާއާމެދު އިތުބާރު ގެއްލޭ ގޮތެއްގެ މަތިން ނުވާ ގޮތަށެވެ. ބިލުގެ ހަމަޖެހިފައިވާ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން.

ތޭރަވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- ފަނޑިޔާރުންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަކީ ދައުލަތުގެ ސަލާމަތީ ބާރުތަކުގެ ޒިންމާއެކެވެ. (ށ)- އެއްވަރަކަށް ފަނޑިޔާރަކު ހިމާޔަތްދޭން ރައްކާތެރިކަން ޕްރޮފެޝަނަލް ޔުނިޓެއް ހަމަޖައްސައިދޭނެއެވެ. (ނ)- ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން ފިޔަވައި ސަލާމަތީ ކޯޓުގެ އެހެން ފަނޑިޔާރުންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ބަލަހައްޓާނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2008 (ސިފައިންގެ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. (ރ)- ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އެހެން ފަނޑިޔާރުންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ބަލަހައްޓާނީ އެ ފަނޑިޔާރުންނަށް ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން އެ ވަގުތަކަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތްދީގެންނެވެ. (ބ)- މި މާއްދާގެ (ރ)ގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރަކަށް ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ބޭނުންވާ މިންވަރު ކަނޑައަޅާނީ އަދި އެ ފަނޑިޔާރަކަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުން އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. (ޅ)- މި މާއްދާގެ (ބ)ގެ ދަށުން ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުން އުސޫލުތަކުގައި ފަނޑިޔާރުންނަށް ކުރިމަތިވެދާނެ ނުރައްކާތަކުގެ ދަރަޖައާއި ކަނޑައަޅައިގެން، ވަކިވަކި ފަނޑިޔާރުންނާއި ސަލާމަތާއި ރިސްކަށް ބިނާކޮށް އެ ފަނޑިޔާރުންނަށް ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭންޖެހޭކަން ކަނޑައެޅުމުގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުން ރިޢާޔަތްކުރާ ކަންކަމާއި، ރިސްކު އޮތް ފަނޑިޔާރުންނަށް ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭނެ ގޮތާއި، ރިސްކު ދިރާސާކުރުމުގައި ފަނޑިޔާރުންނާއި ކޯޓުތަކާ ދެމެދުގައި އެއްބާރުލުން ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން އަދި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ބައިވެރިވުމާއެކު އެކުލަވާލެވޭ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރެވިގެންނެވެ. ބިލުގެ ފަސްވަނަ މާއްދާ.

ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ފަނަރަވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދެވަނަ ނަންބަރު. ދަތި ކޯޓުތަކުގެ ޖަޖުން ޖުޑީޝަލް ކޯޓުތަކުގެ ފަނޑިޔާރުކަމުގައި ފަނޑިޔާރުންނާއި އިސްތިސްނާ ޝަރީޢަތާ ނުވަތަ ކޯޓުން ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ކޯޓުތަކުގެ ތަނަށް ހިސާބުކުރެވޭނެއެވެ. 6- ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ-1) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ފަނަރަވަނަ މާއްދާ (ރ-1)- މި މާއްދާގެ (ރ)ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރު އެހެން އޮތް ކަމުގައި ވީނަމަވެސް، ދަށު ކޯޓުތަކުގެ ތެރެއިން މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކުގެ ފަނޑިޔާރުކަމަށް ކުރިމަތިލާ މީހަކު އެއީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓެއްގެ ނުވަތަ އެހެން ކޯޓެއްގެ ޗީފް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރުގެ މަޤާމުގައި ނުވަތަ މަޤާމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ޢުހުދާގައި ގާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަނޑައެޅިފައިވާ އެހެން މަޤާމެއްގައި 2 އަހަރުދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ ހޯދައިފައިވާނަމަ، އޭނާއަކީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުކަމަށް އެކަށީގެންވާ ތަޖުރިބާ ހުރި މީހެއް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

މިހާރު މި މާއްދާގައި ކުރީގައި މިހާރު ގާނޫނުގައި އޮތްގޮތުން ދެ އަހަރުދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ ދަށު ކޯޓުތަކުގެ ފަނޑިޔާރުކަމަށް ކުރިމަތިލާ މީހުންގައި އެއިން ދަށު ކޯޓެއްގެ ޗީފް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރުގެ މަޤާމުގައި ދެ އަހަރުދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ ހޯދައިފައިވާނަމަ. އޭރު ހަމައެކަނި މި އިންނަނީ ދަށު ކޯޓެއްގެ ޗީފް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރުގެ މަޤާމުގައި ދެ އަހަރުދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ ހޯދައިފައިވާނަމަ ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުކަމަށް އެކަށީގެންވާ ތަޖުރިބާ ހުރި މީހެއް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ. މިހާރު މި ކޮންޓެކްސްޓުގައި، އެހެން މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކުގައި ނުވަތަ އެހެން ކޯޓުގެ ޗީފް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރުގެ މަޤާމުގައި ނުވަތަ މަޤާމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ޢުހުދާގައި ގާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަނޑައެޅިފައިވާ އެހެން މަޤާމެއްގައި ދެ އަހަރުދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ ހޯދައިފައިވާނަމަ. މާނައަކީ މިހާރު ކޮންމެހެން ތިބިފައިވުން ނޫނު ކޯޓެއްގައި އެކަނެއްނޫން. އޭގެ އިތުރުން ވެސް ޗީފް މަސްއޫލިއްޔަތާ މަޤާމެއްގައި ދެ އަހަރުދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ. ވަކި މަޤާމު އެބަ އޮތް އެހެން އިންސްޓިޓިއުޝަން ފަރާތެއްގައި. ކޯޓުގެ ޗީފް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރުގެ މަޤާމުގައި ނުވަތަ މަޤާމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ޢުހުދާގައި ގާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުން ކަނޑައެޅިފައިވާ އެހެން މަޤާމެއްގައި. ކުރުކުގެ ގޮތުން ކަނޑެ؛ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ޢުހުދާގައި ގާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުން ކަނޑައެޅިފައިވާ އެހެން މަޤާމެއްގައި، މިއީ ހަމައެކަނި ކޯޓެއްގައި އެކަނި އެހެން މަޤާމެއްގައިވެސް ނުވަތަ އެހެން މުއައްސަސާއެއްގެ އެހެން މަޤާމެއް ވެސް ހިމެނޭ ގޮތުންތޯ؟ ތަންކޮޅެއް ކުރިއަރާފައިވާ ކަންކަމުގެ އަދިވެސް ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި. ނޫނީ ކޯޓު ތަފާތުގެ މަޤާމެއްތޯ މިއީ. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޑްޖަސްޓެން ހަމަ ފާރަގަވާޑީވު އަޑްޖަސްޓެން ހަމަ. އިތުރު ވެސް ބަހުސް؟ އަޑްޖަސްޓެން ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ހުޅާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖ.ރ. އަސްލަމް ނައީމަށް.

<u>ހުޅާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްލަމް ނަޢީމް ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ މުޙައްމަދު. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ފާހަގަވަނީ މިގައި އެއްކަލަ "އެކުވަ އެހެން މަގާމެއް" އެހެން އޮތީމަ ދެން ވަރަށް ފުޅާވެގެން މި ދަނީ. ދެން އެހެންވީމާ، އެ މަގާމެއްގެ ނަން ގަސްދުން ވަރަށް ފުރިހަމަ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން އަސްލު ލީގަލް އެސިސްޓަންޓް އެއްކަލަ ކޯޓުގައި މަސައްކަތްކުރާއިރު ވަރަށް ގިނަ ތަޖުރިބާތައް ލިބިފައި ހުންނާނީ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ މިގޮތަށް ގެނައުމަކީ އެ އޮތީ. ދެން އެހެން ބައެއް އޮފީސްތަކުގެ ހުރިހާ ކޯޓުގެ މާ ބޮޑު ތަޖުރިބާއަށް ނުލިބޭ ވެސް. ދެން އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ އެއާ އެއީ ކޮން މަގާމެއްކަން ސާފު ބަހައްޓަން. ދެން ހަމަ އެގޮތަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސްގެ ދަރުމާ މިހާރު އެ ޚިޔާ. ހާސިލްކޮށްދީފައިވާ އަސްލުއެއް ލިބިފައިވާ ސަރަހައްދުގެ ހުރި ގޮތާ. ދެން އެ ވަރަކަ ފެނޭ ބައްޓަންކޮށްފައިވާ ދަރަޖަތައް ރިފަރ މި ވާއްދަގައި. އެއީ ބަލާ.. އެބަ އޮތީ ގޮތްތޯ؟ އާދެ! އެހެންވީއިރު އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިން މި ފާހަގަކުރި ކަންތައް ތަފުސީލުކޮށްދެއްވުން ފެނޭ. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން ހުޅާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޑރ. އަސްލަމް ނަޝީމަށް.

<u>ހުޅާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްލަމް ނަޝީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މި އިޝާރާތްކުރަމުން މިއީ ނޫންތޯ ގާނޫނީ ދާއިރާއިން، އެހެން އިޝާރާތްކޮށް ކަންކަންގެ މި ދިނީ އަދިއްސަ. ގާނޫނީ ދާއިރާއިން، އޭގެ ބަދަލުގައި ގާނޫނާއި ޝަރީޢަތް. "ޝަރީޢަތް" އެ ވަކިން ހިމަނަން އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ. އެއީ ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ ވެސް ބޭނުމެއް އެބަ އުޅޭތީ ދެއްތޯ. އެހެންވީމަ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން ފުވައްމުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދަށް.

<u>ފުވައްމުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޙައްމަދު. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ ތަޖުރިބާއަކަށް އެ ލިޔެފައިވާ، އެ ބާރުއެޅިގެންވާ ޤާނޫނީ އެއީ ހަމަ ދާއިރާއެއްގައި މަސައްކަތްކުރާ، ކޯޓުގައި ހުރިކަމުގެ ތަޖުރިބާ ބާރުއެޅިގެން އޮތުން ފުރިހަމަ. ކޯޓުތަކުގައި ޤާނޫނީ މަސައްކަތްކުރާ ކޯޓުގެ ވަކި ކަރަކަ

ކަންތައްތަކާއި އެނގެންޖެހޭ ބަޔާންކުރީމަ. އެހެންވީމާ، ދާއިރާ ސްޓެޓިސްޓިކްސް ކަނޑައެޅިފައި އޮތުން ވަރަށް މުހިންމު ކަމަށް އަޅުގަނޑެން ގަބޫލުކުރަމު.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި މާއްދާ އެހެންވީމަ އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް ދިރާސާކުރަން ބާއްވާފައި ކުރިއަށް ދާނީ ދެން އޮތް މާއްދާއަށް.

އިދާރީ މުޝީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބިލުގެ 7 ވަނަ މާއްދާ. ބިލުގައިވާ ގާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ). މި މާއްދާގެ (ނ) އެހެން އޮތް ނަގަފާސް މި މާއްދާގެ ދަށުން އިމްތިޔާޒުތަކާއި އިނާޔަތްތައް ލިބިދޭ ފަރާތްތަކީ އުމުރުން 70 އަހަރު ފުރުމުން އެ މަޤާމަކުން ލިބިދޭ މި ގާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން އުމުރުން 70 އަހަރު ފުރުމުން މުސްތަޤިއްލުވާ ފަނޑިޔާރުންނަށް ދިނުމަށް ކަނޑައަޅާ އިނާޔަތްތަކެވެ. އަދި މި ގާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރު އަމިއްލައަށް އެދިގެން ވަޒީފާއިން ވަކިވެއްޖެނަމަ އެ ފަނޑިޔާރަކަށް ލިބިދޭ އިނާޔަތްތަކަށްވުރެ މި މާއްދާގެ ދަށުން ލިބިދޭ އިނާޔަތް މަދުނަމަ، މި މާއްދާގެ ދަށުން އިމްތިޔާޒުތަކާއި ލިބިދޭ ފަރާތްތަކީ އުމުރުން 55 އަހަރުވުމުން އެ މަޤާމަކުން ލިބިދޭ މި ގާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ އިނާޔަތްތަކެވެ. ބިލުގެ 8 ވަނަ މާއްދާ. ބިލުގައިވާ ގާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ). މި ގާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރު އަމިއްލައަށް އެދިގެން ވަޒީފާއިން ވަކިވެއްޖެނަމަ، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ ވަކި އަދަދެއްގެ އިނާޔަތެއް ފައިސާ ލިބިދޭގޮތަށް ހަމަޖެއްސުމުގެ އިޚްތިޔާރު އެ ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. ބިލުގެ 9 ވަނަ މާއްދާ. ބިލުގައިވާ ގާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ). މި ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ފަނޑިޔާރު އަމިއްލައަށް އެދިގެން މަގާމުން މުސްތަޤިއްލުވުން. ބިލުގެ 10 ވަނަ މާއްދާ. ބިލުގައިވާ ގާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި އަކުރެއް އިތުރުކުރުން. 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ). މި މާއްދާގެ (ނ) އެހެން އޮތް ނަގަފާސް، ފަނޑިޔާރަކު މަގާމުން ވަކިކުރުމަށް ބަލައި މި ގާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހުކުމަކަށްފައިވާނަމަ ފަނޑިޔާރަކު އިސްތިޢުފާދީފިނަމަ، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިނާޔަތްތައް ލިބިއެއްނުދޭނެއެވެ. ބިލުގެ 11 ވަނަ މާއްދާ. ބިލުގައިވާ ގާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން. ގާނޫނީ ވަކިވުމަށް

ރުޖޫޢަވުމަށްފަހު މަޝްވަރާކޮށް ފުރުޞަތާ މަސައްކަތްކުރުމަށް ނިކުތުން. 30-1، (ހ). ފަނޑިޔާރުންގެ މަގާމުގައި ހުރި މީހަކު ފަނޑިޔާރުކަމުން ވަކިވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ އެއްވެސް ސަބަބަކާ ހުރެ ފަނޑިޔާރުކަމުން ވަކިކޮށްފިނަމަ، އެ ވަކިވާ ނުވަތަ ވަކިކުރި ތާރީޚުން ފެށިގެން 2 އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަށް، އެ ފަނޑިޔާރަކު ފަނޑިޔާރުކަމުން ވަކިވާ ދުވަހާ ހަމައަށް ނުވަތަ ވަކިކުރާ ހަމައަށް ފެށިގެން 3 އަހަރުދުވަހު ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމު އަދާކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ކޯޓަކުން އެއްވެސް މަސްއޫލިއްޔަތެއްގައި ގާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ގޮތުގައި ހާޒިރުކުރުމަށް ނިންމުނެވެ. (ވޯޓުގެ ތަފްސީލު) ބިލުގެ 30-1 ގެ (ށ). މި މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކުރާ ހާލަތްތަކުގެ އިތުރުން އެ މީހަކު ފަނޑިޔާރެއްގެ މަގާމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި އެ މަގާމުގެ މުއްދަތުގައި ބަދަލުވާ މަސްއޫލިއްޔަތު އާންމު ފުރުޞަތު ހާލަތު ދުރުކޮށްލައި ހިނދަކު، މި މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގައި ވެސް އަދި އެ މުއްދަތު ފާއިތުވުމަށްފަހުގައި ވެސް އެ މަސްއޫލިއްޔަތުގައި ނުވަތަ އެ މަސްއޫލިއްޔަތާ ގުޅުންހުރި އެހެން މަސްއޫލިއްޔަތުގައި ގާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ގޮތުގައި އެއްވެސް ކޯޓަކަށް ހާޒިރުނުވުމަށްޓަކައެވެ. އަދި އެފަދަ މަސްއޫލިއްޔަތުގައި ގާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އުޅުން ވެސް މަސައްކަތްކޮށް ނުކުރެވޭނެއެވެ. ބިލުގެ 12 ވަނަ މާއްދާ. ބޭނުލިޔަ ގާނޫނުގެ 31 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރަކު މަގާމުން ވަކިވާން ބޭނުންވާ ހާލަތުގައި އެ މަގާމަށް ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަނުކުރުން. 31-1، (ހ)- މި ގާނޫނުގެ އެހެން މާއްދާއެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، އުމުރުން ފަނޑިޔާރު ހިފެހެއްޓުމުން، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރަކު، މި ގާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މަގާމުން ވަކިވާން ބޭނުންވެގެން އެކަން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އެ ފަނޑިޔާރުގެ މަގާމަށް މީހަކު އައްޔަނުކުރަންވާނީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ. (ށ)- ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރަކަށް މި ގާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މަގާމުން ވަކިވާން ބޭނުންވެގެން އެކަން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުގެ ދަށުން އެ ފަނޑިޔާރު އަމިއްލައަށް މަގާމުން ވަކިވުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމުމާއެކު، އެ ފަނޑިޔާރުގެ މަގާމު ހުސްވުމުގެ ކުރިން އެ ފަނޑިޔާރުގެ މަގާމަށް މީހަކު އައްޔަނުކުރުމަށް ބަލައި މި ގާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއާތު ފުރިހަމަކުރުމުގެ އިދާރީ އެ ކޮމިޝަނުން ފެށިދާނެއެވެ. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ށ)ގެ ބޭނުމަކަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރަކު އެ މި ގާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މަގާމުން ވަކިވާން ބޭނުންވެގެން އެކަން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ހާލަތުގައި، އެ ފަނޑިޔާރުގެ މަގާމު ހުސްވުމުގެ ކުރިން އެ ފަނޑިޔާރުގެ ބަދަލުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަނުކުރުމުގެ އިޖުރާއާތު ފެށުމަށްޓަކައި އެ ކޮމިޝަނުން ނިންމުމުގެ ނިންމަވާލެވޭނެއެވެ. (ރ)- މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ނިންމުމުގެ ނިންމަވާފިނަމަ، އެ

ނިންމުމެއް ނިންމާތީ 48 ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި އެކަން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އަންގަންވާނެއެވެ. (ބ)- މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ނިންމުމަކީ، އެކަން މި މާއްދާގެ (ރ)ގެ ދަށުން އެ ކޮމިޝަނުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އެންގުމުން، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމަށް މީހަކު ނުވަތަ މީހުން އައްޔަންކުރަން ޖެހިއްޖެކަމުގައި ބަލައި، މި ގާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން، ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާ މީހުންގެ ނަންތައް، މި މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ނިންމުމެއް ނިންމާތީ 14 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ފޮނުވައިދިނުމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަންގަންވާނެއެވެ.

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު މިހިސާބުން ކޮމިޓީ ޗެއާކުރުން ނައިބު މުގައްރިރަށް ހަވާލުކޮށްލާނަން.

{ރިޔާސަތުގައި އިންނެވި ކޮމިޓީގެ ނައިބު މުގައްރިރު؛ ހުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްރާރު ނަޒީމް}

<u>އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

31-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ). މި މާއްދާގެ (ބ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެންގުމުން، މި ގާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)އިން ފެށިގެން (ށ)ގެ ނިޔަލަށް ހުރި އަކުރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތަކާއި އެ އަކުރުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފުރިހަމަކޮށްގެން، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމަށް މީހަކު ނުވަތަ މީހުން އައްޔަންކުރުމަށް ނިންމަންވާނެއެވެ. ބިލުގެ 13 ވަނަ މާއްދާ. ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނުގެ 3 ވަނަ ބާބުގެ ސުރުޚީ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ބާބު. ފަނޑިޔާރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް. 14 ވަނަ މާއްދާ. ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާ އުނިކުރުން. ބިލުގެ 15 ވަނަ މާއްދާ. ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އުނިކުރުން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ބިލުގެ 16 ވަނަ މާއްދާ. ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ގޮތަށް އަކުރެއް އިތުރުކުރުން. 36 ވަނަ މާއްދާ. (ޅ)- ކޯޓަކުން ހުރިހާ މައްސަލަތައް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނާ ހަވާލުކުރުމުގައި، މައްސަލަ ބަލާނެ

ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސްތަކަށް އެކުލަވައިލުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އިރުޝާދު ދިނުން. ބިލުގެ 17 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ ތިންވަނަ ބާބުގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން ބާބެއް އިތުރުކުރުން. 4 ވަނަ ބާބު، ފަނޑިޔާރުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑު. ސުލޫކީ މިންގަނޑު ދެމެހެއްޓުން؛ 40-1- ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމަށް އައްޔަންކުރެވޭ މީހަކު އެ މަގާމުގައި ދެމިހުރި ހިނދަކު، ފަނޑިޔާރުކަމުގެ އަށްގަނައި ވާޖިބުވާގޮތައި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ސުލޫކީ މިންގަނޑުތަކާއި ހަމަތައް ހިފެހެއްޓުމީ ފަނޑިޔާރުގެ އަމިއްލަ ހައިސިއްޔަތުންނާއި މަގާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ކުރާ ހުރިހާ ކަމެއްގައިވެސް އެ ސުލޫކީ މިންގަނޑުތަކާއި ހަމަތައް ދަމަހައްޓަންވާނެއެވެ. މިނިވަންކަން ދެމެހެއްޓުން. 40-2 (ހ)- ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ދާއިރާގެ މިނިވަންކަން ރައްކާތެރިކޮށް ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ޝަރަފު ފަނޑިޔާރުގެ އަމިއްލަ ހައިސިއްޔަތުންނާއި މަގާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ކުރާ ހުރިހާ ކަމެއްގައި ފަނޑިޔާރުގެ އަމަލުތަކުގައި ބަހައްޓަންވާނެއެވެ. (ށ)- ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ދާއިރާގެ މިނިވަންކަން ރައްކާތެރިކޮށް ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ޝަރަފު ފަނޑިޔާރުންގެ ސުލޫކު ހިފެހެއްޓުމުގައި އަންނަނިވި އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް މަތިން ފަނޑިޔާރުން އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ. (1)- ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ގާނޫނުތަކަށް އަމަލުކުރުން. އަދި ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ގާނޫނުތަކާއި ޚިލާފުނުވާ ގޮތުގެ މަތިން ނިންމުންތައް ނިންމުމުގައި ވަކި ގޮތަކަށް ނުފޯރުވުމާއި ބޭރުގެ ބާރުތަކުގެ ނުފޫޒު ނުފޯރުވުމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އެ ކަމެއް ކަށަވަރުކުރުން. (2)- ފަނޑިޔާރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި ވާޖިބުވާ ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި އަދި ވަކި ފަރާތަކަށް ނާއިންސާފު ނުވާނެ ގޮތަކަށް ބަރާބަރަށް ޖިންސުގެ ތަފާތުކުރުމެއް ނުދެއްވާ މަގާމުގެ ކަމުގައި ވަކި ކަންކަން ނިންމުން. (3)- އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ނުފޫޒެއް ހިނގާނުދިނުމަށް ޖެހޭ ފަނޑިޔާރުންނަށް އަންނަ ނުފޫޒުތަކުން އެއްކިބާވެ ތިބުން. އަދި ސިޔާސީ ޖަމާޢަތް ނުވަތަ ނުފޫޒުގެ ތާކުން ވިޔަސް ފަނޑިޔާރުން މަޢާފް ނުފޫޒު އަތުވަނީ ނުވަތަ ކަމެއް އެއްވެސް ގޮތެއްގައި ނުވެވޭނެ ގޮތަށް މަސްއޫލިއްޔަތު އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރުން. (4)- ފަނޑިޔާރުކަމަށް ގެއްލުމެއް ވާނެ ފަދަ މުއާމަލާތެއް ނުކުރުން. ވަކިން ހޯދާދިނުމަށް ގެއްލުމެއް ވާނެ މުއާމަލާތެއް ކޮށްދިނުމަށް ކުރާ މުއާމަލާތެއް ނުކުރުން. (5)- އަދިވެސް ފަރާތްތަކާ ވިޔަސް، ތަޢުލީމީ ގޮތުން ހިންގާ ކޯސްތަކުގައި ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ބަލާ ޢިލްމީ ކަންކަމުގެ ފުރުޞަތު ނުދިނުން. އަދި އެފަދަ އަމަލެއް ކުރާނެ ފުރުޞަތު ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ އެއްވެސް ގޮތެއްގައި ނުދިނުން. (6)- ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ކުރިމަތިލާ ހުށަހަޅާ ދުވަހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ބަހައްޓާ ކަންކަމުގައި ހުރިހާ ޢަމަލުތައް އެ މީހެއްގެ އަޚްލާޤީ ވިސްނުމުގެ މަސައްކަތް ބާރަށް،

ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޢަމަލުކުރުން. އަދި ފަނޑިޔާރުންނަކީ މަސްއޫލިއްޔަތުވެރިވުން ކަނޑައެޅުމުގައި އެހެން ފަނޑިޔާރުންނާއި ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ އެހެން ވެސް އެންމެހައި ފަރާތްތަކުގެ ކިބައިން ފުރިހަމައަށް މިނިވަންވެ ތިބި ބަޔަކަށްވުން. (7)- ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ބާރާއި ގާނޫނު ހެދުމުގެ ބާރުގެ ނުފޫޒުން ފުރިހަމައަށް އެއްކިބާވެގެންވުން. ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ބާރާ ދުރުގައި، ނުވަތަ ގާނޫނު ހެދުމުގެ ބާރާ ދުރުގައި، ނުވަތަ އެ ދެ ބާރުގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތްކުރާ އެއްވެސް ފަރާތަކާ ދުރުގައި ގާނޫނު ހުއްދަކުރާ ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުގެ މިނިވަންކަމާ ދެކޮޅު އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ފަނޑިޔާރުން ނުބައިވެރިވުން. (8)- ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތް ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ބާރުގެ ނުވަތަ ގާނޫނު ހެދުމުގެ ބާރުގެ ނުފޫޒުން އެކި ކަމުގައި، ނުވަތަ ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ބާރާ ދުރުގައި، ނުވަތަ ގާނޫނު ހެދުމުގެ ބާރާ ދުރުގައި، ނުވަތަ އެ ދެ ބާރުގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތްކުރާ އެއްވެސް ފަރާތަކާ ދުރުގައި ގާނޫނު ހުއްދަކުރާ ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުގެ މިނިވަންކަމާ އެކަށީގެންނުވާ ގުޅުމެއް އޮތް ކަމުގައި ސަލީމުވި މީހަކު ގަބޫލުކުރެވޭފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ފަނޑިޔާރުގެ އަމިއްލަ ހައިސިއްޔަތުން ނުވަތަ މަގާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ވިޔަސް ނުކުރުން. (9)- ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމައްޗަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި އެ ފަނޑިޔާރަކީ ވަކިފަރާތަކަށްނުޖެހޭ ތަޢައްޞުބުން އެއްކިބާވެފައިވާ މިނިވަން ފަނޑިޔާރެއްކަން ސަލީމުވި މީހަކު ގަބޫލުކުރާފަދަ ގޮތުން ފަނޑިޔާރުގެ ވާޖިބު އަދާކުރުން. (10)- ފަނޑިޔާރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި، ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ދާއިރާގެ މިނިވަންކަމާއި އެ ދާއިރާގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ މިނިވަންކަން ރައްކާތެރިކޮށް ދަމަހައްޓަން ބޭނުން އަޚްލާޤީ އުސޫލުތަކާއި ރައްކާތެރިކަމުގެ ފިޔަވަޅުތަކާ ތެދުވެރިކަމާއި އަމާނާތްތެރިކަމުން. (11)- ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ދާއިރާގެ މިނިވަންކަމާމެދު އާންމުންގެ ވަރުގަދަ އިތުބާރު ހަދިނަކަން ދެމެހެއްޓުމުގައި ބަޔަކު އެ އިޖުތިމާޢީ ހަދިނަކަން ގެއްލިގެންނުދާނެ ގޮތަކަށް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ވެސް އަދަބުވެރިކަމާއި ބަހައްޓަން. އަދި ފަނޑިޔާރުންނަށް ކުރިމަތި އިޙުތިރާމާއި ހަދިނަކަން ގެއްލިގެންނުދާ ކަމަށް މުޖުތަމަޢު ގަބޫލުކުރާ އަމަލުތަކުން ދުރުހެލިވުން. ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހުން؛ 40-3 (ހ)- ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމައްޗަށް މައްސަލަތަކުގެ އެއްވެސް މަރުޙަލާއެއްގައި އެ މައްސަލައެއް ގޮތް ކަނޑައެޅުމުގައި، އަދި އެ ނިންމުމަށް ވާސިލުވުމުގައި ހިނގައިދާ އެންމެހައި ކަންކަމުގައި ފަނޑިޔާރުގެ އަމަލުތަކުން ބަހައްޓަންވާނީ ވަކިފަރާތަކަށްނުޖެހި ފުރިހަމަ މުސްތަޤިއްލުކަމާއެކުގައެވެ. (ށ)- ވަކި ފަރާތަކަށްނުޖެހި މުސްތަޤިއްލުކަމާއެކު ޙަރަކާތްތެރިވުމަށް ފަނޑިޔާރުން ހިތްވަރު ދިނުމުގައި އަންނަނިވި އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުން ފަނޑިޔާރުން ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ. (1)- ވަކިފަރާތަކަށް ނުޖެހި، ތަޢައްޞުބުން އެއްކިބާވެގެން، ފުރިހަމަ މުސްތަޤިއްލުކަމާއެކު ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް

އަދާކުރުން. (2)- ފަނޑިޔާރަކީ އަދި ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ދާއިރާއަކީ ވަކިފަރާތަކަށްނުޖެހި މުސްތަޤިއްލުކަމާއި މަސްއޫލިއްޔަތާ ފަރާތްތަކުގެ އިތުބާރު އާންމުންނާއި ގާތުގައި އަދި ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ދާއިރާގައި މުސްތަޤިއްލުކަމާ އިންސާފުވެރި ވަކިފަރާތަކާ، މަސައްކަތްކުރުމުގައި ހިމާޔަތް ކުރުމަށް ދުނިޔޭގައި ފަނޑިޔާރުންގެ ބާރުގައި ކޯޓުން ބޭރުގައި ޢަމަލުތަކުން ފަދަ އެއްވެސް އިތުބާރު އެ އަދި ފަރާއްކޮށް ހަރަކާތްތަކުން ބަރުވެރިކޮށްދެނެވެ. (3)- ފަނޑިޔާރު ޝަރީޢަތުގެ މަސައްކަތުގައި ޝަރީޢަތް ބަލަމުންދާ މައްސަލަތަކުގެ ފަރާތްތަކާއި މުޢާމަލާތްކުރުމުގައި ވަކީލުން ހިމެނޭގޮތުން އެއްވެސް ފަރާތަކާ ނުބައި ގުޅުމެއް ނުހިންގުން ޝަރީޢަތުގެ މަސައްކަތަށް ނުފޫޒު ނުފޯރުވުން. (4)- ފަނޑިޔާރު މަސައްކަތްކުރާ ކޯޓުގެ ދާއިރާގެ ބޭރުން ޝަރީޢަތް ފަނޑިޔާރުގެ ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކާ ގުޅުން ނުގުޅުން، އެ މަސައްކަތުގެ ބޭނުމަށް އެއްވެސް އަމިއްލަ ކޮންމެ ބަޔަކު އިންސާފުވެރިކަމާ ޚިލާފު ޢަމަލެއް ނުކުރުމާއި ޝަރީޢަތުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ މައްސަލައެއް ބެލުމަށް ޝަރީޢަތަށް އެ އިތުބާރު ހުރުމާއި ފަރާތްތަކުގެ އެއްވެސް ޢަމަލަކުން އެކުލަވާލެވިފައިވާ ޤާނޫނީ އިޖުރާއަތު ނުދިނުން. (5)- ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި މުސްތަޤިއްލުކަމާ އެކު މަސައްކަތްކުރުމާއި ބަޔާން ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތުގެ ފަނޑިޔާރު އަމިއްލަ ޒާތީ ގުޅުންތަކުގެ ސަބަބުން، ޝަރީޢަތް ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި މުސްތަޤިއްލުކަމާ އެކު ފަނޑިޔާރަކު މަސައްކަތް ބަޔާން ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތުގައި ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުގެ ގުޅުންތަކުގެ ސަބަބުން ފަނޑިޔާރު ޙަޤީޤީ ނުފޫޒު ނުފޯރުވުން. (6)- ފަނޑިޔާރު ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި މަސައްކަތުގެ އިންސާފުވެރިކަން ފަނޑިޔާރު ވަކިފަރާތަކަށް ނުޖެހި ބަލަހައްޓަމުން. (i)- ފަނޑިޔާރު ނަޒާހަތްތެރިކަމާ އެކު ޝަރީޢަތުގައި ވަކިފަރާތަކަށް ނުޖެހި ހުރުން. (ii)- ޝަރީޢަތުގައި އިޖުރާއަތުތައް ޢަދުލުވެރިކޮށް ހިންގުމާއި ޝަރީޢަތުގެ މަޤާމު ނުފޫޒުން. (iii)- ފަނޑިޔާރުގެ އަމިއްލަ ގުޅުންތަކުގެ މަޞްލަޙަތު ފަނޑިޔާރަށް ކުރިމަތިވާ ހާލަތުގައި ނުފޫޒު. (iv)- ޝަރީޢަތުގެ ވަކިފަރާތްތަކުގެ ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ފަނޑިޔާރު ކުރިން ޝަރީޢަތުގައި ދެކެވުނު ނުފޫޒު އެއްވެސް ފަރާތްތަކުގެ ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ފަނޑިޔާރު ކުރިން ޝަރީޢަތުގެ އެއްވެސް ޢަމަލު ނުފޫޒު ޝަރީޢަތް ބެލުމުގައި އެ ނުފޫޒު. (v)- ފަނޑިޔާރުގެ ޝަރީޢަތް ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތީގެ ދަށުން ގެއްލުމެއް ޝަރީޢަތް އެ ނުދެން ފޯރުކޮށް ޝަރީޢަތުގައި ފަނޑިޔާރު ދެކެވުނު ކަންތައް. (vi)- ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތި... (ވޮލަންޓަރީ ސަރވިސް) (vi)- ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތީގައި ފަނޑިޔާރު ހުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭ ގޮތުން ޝަރީޢަތަށް ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތީ ޝަރީޢަތުގެ އެކު މަޢުލޫމާތު ދީ ޝަރީޢަތް ނުލިބޭ ފަދަ ގޮތަކަށް ޝަރީޢަތާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތާ ދީ ޝަރީޢަތް ބެލުމުގައި ފަނޑިޔާރު ގޮތަކަށް ނުލިބޭ ގޮތް ޝަރީޢަތަކީ ދީ ސަބަބުން ޝަރީޢަތުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ އެ ޝަރީޢަތް.

އަސަރުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ހޯދުން. ޖުޑީޝިއަރީގައި އަމާނާތްތެރިކަމާއި އިޚްލާސްތެރިކަން. 40-4 (ހ)- ޤާނޫނުތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި ޤާނޫނުންނާއި ޚިލާފު ވަގުތުތަކުގައި ވެސް ޖުޑީޝިއަރީގައި، އަމާނާތްތެރިކަމާއި، އިޚްލާސްތެރިކަން، މަތީ ދަރަޖައެއްގައި ހިފެހެއްޓުމާބެހޭ ބައެއްކަން. (ށ)- ޤާނޫނުންގެ ޖުޑީޝިއަރީގައި އަމާނާތްތެރިކަމާއި އިޚްލާސްތެރިކަން މަތީ ދަރަޖައެއްގައި ހިފެހެއްޓުމުގައި އަންނަނިވި އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން ޤާނޫނުން އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ. (1)- ޤާނޫނުގެ ޖުޑީޝިއަރީގައި އަމާނާތްތެރިކަމާއި އިޚްލާސްތެރިކަން ހުރި އާންމު މިންގަނޑުކަނޑައަޅާފައިވާ މަތީ މިންގަނޑެއްގައިކަން ސަލާމަތުން މިހާރަށް ގޮތުގެ ޤާނޫނުތަކާއި މަތީ މިންގަނޑެއްގައި ޤާނޫނުގެ ޖުޑީޝިއަރީގައި އަމާނާތްތެރިކަމާއި އިޚްލާސްތެރިކަން ހިފެހެއްޓުމަށް އަދާކުރަމުންދިޔުން. (2)- ޤާނޫނުގެ ޖުޑީޝިއަރީގައިވާ ނުވަތަ އަމާނާތްތެރިކަމާއި ނުވަތަ އިޚްލާސްތެރިކަމާއި އަންނަނިވި ސަބަބު އެހެންނަމަވެސް ކުރިއަށްދާނެ ގޮތްތަކާއި ގުޅޭ ނިންމުންތަކުގެ އަދަދު އަދާކުރަމުންދިޔުން. (3)- އެހެންނަމަވެސް ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ ޖުޑީޝިއަރީގައި އަމާނާތްތެރިކަމާއި އިޚްލާސްތެރިކަމާއި އެންމެހާ ގޮތުގައި ދަރަޖަ، އެ އިލްތިޒާމު ދެމެހެއްޓުމަށް ފުރި މަތީ ޤާނޫނުގައި ޤާނޫނުގެ ޖުޑީޝިއަރީގައި އަމާނާތްތެރިކަމާއި އިޚްލާސްތެރިކަން އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު. 40-5 (ހ)- ޤާނޫނުތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް ފުރިހަމައަށް އަދާކުރުމަށް ބަލައި، ހުރިހާ ވަގުތުތަކުގައިވެސް ޤާނޫނުގެ އަރުވާ ސިޔާސަތު މަތީ ޤާނޫނީ ގޮތުގައި ހިފެހެއްޓުމަށް ބޭނުންވާ. (ށ)- ޤާނޫނުގެ އަރުވާ ސިޔާސަތު މަތީ ޤާނޫނީ ހިފެހެއްޓުމުގައި އަންނަނިވި އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން ޤާނޫނުން އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ. (1)- ޤާނޫނުގެ އަރުވާ ސިޔާސަތު ހުރި އާންމު މިންގަނޑުކަނޑައަޅާފައިވާ މަތީ މިންގަނޑެއްގައިކަން ސަލާމަތުން މިހާރަށް ގޮތުގެ ޤާނޫނުތަކާއި މަތީ ޤާނޫނުގެ އަރުވާ ހިފެހެއްޓުމަށް އަދާކުރަމުންދިޔުން. (2)- ޤާނޫނުގެ އަރުވާތަކާ ގުޅޭ އަންނަނިވި ސަބަބު ނުވަތަ ބާރުއަޅާފައިވާ ނިންމުންތަކުގެ އަދަދު އަދާކުރަމުންދިޔުން. (3)- އަދި ކަމާބެހޭ މި މިހާރަށް ހުރި ދަރަޖަ މަތީ ނިޒާމު ދެމެހެއްޓުމަށް އެންމެހާ ފަރާތްތަކުގެ، ޤާނޫނުގެ ބަލަހައްޓާ މި ކަމާބެހޭ ދަރަޖަ މަތީ ނިޒާމު ބަލަހައްޓާ، ޤާނޫނުގެ އިދާރާގެ ޙައްޤުތަކާއި ސާބިތުކުރުން. (4)- އެހެންނަމަވެސް ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ ހިމާޔަތް ދޭ އިންތިޒާމު ގޮތަށް މަތީ ޤާނޫނީ ގޮތުގައި ޤާނޫނުގެ އަރުވާގެ ސިޔާސަތު އަދާކުރުން. (5)- ކޮންމެ ގޮތަކަށް ވަކާލާތުކުރުން އަށް ފަރާތެއް ޤާނޫނީ ދުވަހު ޤާނޫނުގެ ބަލަހައްޓާ ހިމާޔަތް ދޭ ދުވަސް، އެކަމުގެ ސަބަބުން ޤާނޫނުގެ ދަށުގައި ވަކި ފަރާތަކަށް ހާމަކުރުން މަގު ނުވަތަ ޖަވާބުދާރީ ބަލަހައްޓާ އިދާރާ ބާރުއަޅާ ދަރަޖަ ބަލަހައްޓާ. (6)- ޤާނޫނުގެ މަގާމުގެ ހިމާޔަތް ދޭ ޤާނޫނުތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި ވަކި އެކަށީގެން ސިޔާސަތު ތަޢާރަފު

ބޭނުންނުކުރުން ނުވަތަ ހާމަނުކުރުން. (7)- ފަނޑިޔާރުންގެ ޒާތީގައި މަސައްކަތްކުރުމުންދާ ހިނދަކު، އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ގޮތުން މަސައްކަތެއް މިންވަރަކަށް ނުކުރުން. (8)- ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފުނުވާ ހިނދަކު ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ވަޒީފާގެ އިތުރުން އަންނަނިވި ކަންކަންކުރުމަކީ ފަނޑިޔާރުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑާ ފުށުއަރާކަމެއް ނޫނެވެ. (i)- ގާނޫނީ ދާއިރާއާއި ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ދާއިރާއާ ގުޅުންހުރި ކަންކަމުގައި ލިޔުންތައް ލިޔުމާއި، ކިޔަވައިދިނުމާއި، ލެކްޗަރުދިނުމާއި އެނޫން ފަދަ އިލްމީ މަސައްކަތްތައް ކުރުން. (ii) ޤާނޫނުއަސާސީގައި ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މަގާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަންތަކާއި ކޮމިޓީތަކުގެ މެންބަރަކަށް ހުރުން. (iii)- ސަރުކާރުގެ ނުވަތަ ދައުލަތުގެ ކޮމިޝަނެއް، ނުވަތަ ކޮމިޓީއެއް، ނުވަތަ ތަފާތު ބޯޑެއް، ނުވަތަ އެނޫން ފަދަ ޓާސްކްފޯހެއް ހިންގުމަށްޓަކައި މުއައްސަސާއެއްގެ ބޯޑެއްގެ މަގާމުގެ ހިއްސާވުމުން ނުކުތުން ފަނޑިޔާރުގެ ސިޔާސީ މުސްތަޤިއްލުކަމާ ފުށުއަރާ ކަމެއް ނުވާނަމަ، އެފަދަ ތަނެއްގެ މެންބަރަކަށް ހުރުން. (iv)- ދައުލަތްތަކުގެ މަސައްކަތް އެކުލެވޭ ބައިނަލްއަގްވާމީ ޖަމްޢިއްޔާއަކަށް ނިސްބަތްވާ ކޮމިޝަނެއް ނުވަތަ ކޮމިޓީއެއް ނުވަތަ ބޯޑެއްގެ މެންބަރަކަށް ހުރުން ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުގެ ވަޒީފާގެ މިނިވަންކަމާއި މުސްތަޤިއްލުކަމާ ފުށުއަރާ ކަމެއް ނުވާނަމަ، އަދި އެއީ ފަނޑިޔާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށް ހުރަސްއެޅޭ ކަމެއް ނުވާނަމަ، އެފަދަ ޖަމްޢިއްޔާއެއްގެ މެންބަރަކަށް ނުވަތަ ވެރިއަކަށް ހުރުން. (v)- ފަނޑިޔާރުންގެ ޖަމްޢިއްޔާތަކާއި، ފަނޑިޔާރުންގެ މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކޮށް ރައްކާތެރިކުރުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ޖަމްޢިއްޔާތައް އުފެއްދުމާއި އަދި ޖަމްޢިއްޔާތަކުގައި ބައިވެރިވުން. (vi)- ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ދާއިރާގެ ހައިބަތާއި ގަދަރުދަރާއި ފަނޑިޔާރުގެ މަގާމުގެ އުނިކަން ނާންނަގާފަދަ ގޮތަކަށް ކުރާ ކޮށްފި ކަމެއް ކުރުމާއި، އަދި އެ ކަމެއް ކުރުމުގެ ސަބަބުން ފަނޑިޔާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށް ހުރަސްއެޅޭފަދަ ކަމެއް ނުކުރުން. (9)- ވަކި ކަމެއް ކުރުމަށް ބަދަލުގައި ނުވަތަ ނުކުރުމަށް ދޫކޮށްލުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުގެ ވާޖިބު މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ގުޅޭގޮތުން އެއްވެސް ކަމަކާ ދޭ ގޮތުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ހަދިޔާއެއް، ނުވަތަ ފައިސާއެއް، ނުވަތަ ވަސީލަތެއް، ނުވަތަ މަންފާއެއް، ނުވަތަ ރިޝްވަތެއް ކަމުގައި ބެލެވިދާނެ އެހެން ވެސް އެއްޗެއް ފަނޑިޔާރު ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުގެ ޢާއިލާގެ އެއްވެސް ފަރުދަކު ހޯދުން ނުވަތަ ބަލައިގަތުން. (10)- ވަކި ކަމެއް ކުރުމަށް ބަދަލުގައި ނުވަތަ ނުކުރުމަށް ދޫކޮށްލުމަށް ބަދަލުގައި ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުގެ ވާޖިބު މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ގުޅޭގޮތުން އެއްވެސް ކަމަކާ ދޭ ގޮތުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ހަދިޔާއެއް، ނުވަތަ ފައިސާއެއް، ނުވަތަ ވަސީލަތެއް، ނުވަތަ މަންފާއެއް، ނުވަތަ ރިޝްވަތެއް ކަމުގައި ބެލެވިދާނެ އެހެން ވެސް އެއްޗެއް ނުވަތަ ކަމެއް ހޯދުމަށް ނުވަތަ ބަދަލުގެނައުމަށް ފަނޑިޔާރުގެ

ދަށުން މަސައްކަތްކުރާ އެއްވެސް މުވައްޒަފަކަށް ނުވަތަ އެނޫން ވެސް ފަރާތަކަށް ހުއްދަނުދިނުން އަދި އެފަދަ ކަމަކަށް މަގުފަހިނުކުރުން. (11)- ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކުގައި ފަނޑިޔާރުގެ ޢާއިލާގެ އެއްވެސް މެންބަރަކު ހިއްސާވުމާ ތަޢައްލުޤުވާ ނަމަ ނުވަތަ އެ މައްސަލަތަކުގައި ފަނޑިޔާރުގެ ޢާއިލާގެ އެއްވެސް މެންބަރެއްގެ ބައިވެރިވުން އެއްވެސް ސިފައެއްގައި ހިމެނޭ ނަމަ، އެފަދަ މައްސަލައެއް ބެލުމާއި އެ މައްސަލައަކަށް ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުން ތަނާޒުލްވުން. (12)- ސިޔާސީ އެންމެހައި ނުފޫޒުތަކުން އެއްކިބާވުމަށް ބަލައި އެއްވެސް ހަރަކާތެއްގައި ސިޔާސީ އެއްވެސް ހަރަކާތްތަކުގައި ބައިވެރިވެ، ސިޔާސީ ގޮތުން ވަކި ފަރާތަކަށް ތާއީދުކުރާކަން ފާޅުވާފަދަ އެއްވެސް ބަޔާނެއް ނުދިނުން. އަދި ސިޔާސީ ގޮތުން ވަކި ފަރާތަކަށް ތާއީދުކުރުން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ހިތްވަރުނުދިނުން. (13)- ފަނޑިޔާރަކީ އެއްވެސް ސިޔާސީ ނުފޫޒަކަށް ފުރުޞަތުދިނުމާ ދުރު ފަރާތެއްކަން އާންމު ރައްޔިތުންނަށް ދޭހަވާން ފެންނަން، މަގާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ކުރާ އެންމެހައި ކަންކަމުގައި ވެސް އަދި އާންމު ދިރިއުޅުމުގައި ވެސް ފަނޑިޔާރުގެ އަމަލުތަކުން ބެހެއްޓުން. އަދި، ވަކި ކަމަކީ އާންމު ރައްޔިތުންގެ ނަޒަރުގައި ސިޔާސީ ކަމެއް ކަމަށް ބެލިދާނެ އެންމެހައި ކަމަކުން ދުރުހެލިވެހުރުމަށް ހާއްސަ ސަމާލުކަމެއް ދިނުން. (14)- ގާނޫނީ މަސައްކަތްތަކަށް ކޯޓުން ބޭރުގައި ނުކުރުމާއި، ގާނޫނީ މަސައްކަތްތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ގާނޫނީ ލަފާދިނުމާ އެކު ކޯޓުން ބޭރުގައި ބައްދަލުވުންތަކުން ނުވަތަ އެފަދަ ކަމަކު އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ފުރުޞަތު ނުދިނުން.

(ވަގުތީގޮތުން ކަނޑައެޅުން) (15)- މިނިވަންކަމާ އެކު ފިކުރުކުރުމުގެ ޙައްޤާއި، ހާލުގާލުކުރުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޙައްޤާއި، ޖަމުޢިއްޔާތަކާއި ޖަމާޢަތްތަކުގެ ގުޅުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ ޙައްޤާއި، އެއްވެއްޖުމުގެ ޙައްޤު އާންމު ރައްޔިތުންނާ އެއްފަދައިން ފަނޑިޔާރުންނަށް ލިބިދީފައި ވިޔަސް، ޢަދުލުއިންސާފުގެ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއި ގޮތުގައި އެ ޤާނޫނުގެ މިނިވަންކަމާއި ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ޤަދަރު ހިފެހެއްޓޭގޮތަށް އެ ޙައްޤުތައް ބޭނުންކުރުން.

(ވަގުތީގޮތުން ކަނޑައެޅުން) (16)- ފަނޑިޔާރުގެ އަމިއްލަ މާލީ މަސްލަހަތުތަކާއި ފެމިލީގެ މާލީ މަސްލަހަތުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ބަލަހައްޓަންޖެހޭނެއެވެ. އަދި ފަނޑިޔާރުގެ ޢާއިލާގެ މެންބަރުންގެ މާލީ މަސްލަހަތުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ބެލުމަށް އުނަގަންނާ މަސައްކަތްކުރުން. (17)- ފަނޑިޔާރުގެ ވަޒީފާގައި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް އަދި ފަނޑިޔާރުގެ ހައިސިއްޔަތުން ނިސްބަތްވާ ފަނޑިޔާރުގެ ޢާއިލާގެ ފަރާތުން ނުވަތަ ޢާއިލީ ގުޅުން ހުރި އެނޫން އެއްވެސް ގުޅުމެއް އޮތް ފަރާތަކުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ނުފޫޒެއް ފޯރުވުމުގެ ފުރުސަތުނުދިނުން. (18)- ފަނޑިޔާރުގެ އަމިއްލަ މަސްލަހަތެއް ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުގެ ޢާއިލާގެ މެންބަރުންގެ ނުވަތަ އެނޫން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ މަސްލަހަތެއް ކުރިއެރުވުމަށް ބަކާރު ކޯޓުގެ ހައިބަތު އެއްވެސް ގޮތަކުން ބޭނުންނުކުރުން. (19)- ފަނޑިޔާރުގެ މަޤާމަށް ނުފޫޒެއް ފޯރުވައިދޭ ގޮތަށް ވަކި ފަރާތަކާއެކު ގުޅުމެއް އޮތް ކަމުގައި ނުދައްކުން. އަދި ނުވަތަ ގުޅުމެއް އޮތް ކަމުގައި

ދެއްކުމަށް އެހެން ފަރާތަކަށް ހުއްދަދީ، މަޖިލިސް ކުރިޔަށްދިޔުން. (20)- މައްސަލައެއްގައި ކޯޓުން ހަޖަރުވާ ހަވާލުކުރުން އެންމެ ފަސް ބަނދުނުކުރުމުގައި ކޯޓުން ހަޖަރުވާ ހުކުމްތަކާމެދު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސްތަކާއި ކޯޓުގެ ތަރުތީބު ގޮތުގައި ގަވާއިދު އެކުލެވޭ ގޮތުން މާނަ ރިޔާސީ އަދި ބަރާބަރީ ގޮތުގެ މަތިން މުޢާމަލާތްކުރުން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނަން ފުވައްމުލަކުދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްލަމް ރަޝީދަށް.

ފުވައްމުލަކުދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްލަމް ރަޝީދު ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. 18 ވަނަ ނަންބަރުގައި މި ބުނާ އެއީ އަދި އަޅުގަނޑުމެން އެހާ ރަނގަޅަށް އަދި ތާރަކަށްނުވާ. ފަނޑިޔާރުންގެ އަމިއްލަ މަސްލަހަތެއް ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުންގެ ޢާއިލާގެ މެންބަރުންގެ ނުވަތަ އެހެން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ މަސްލަހަތެއް. އެއިން މަސްލަހަތެއް ހުރިއްޖެއްޔާމުން ބަލައި ކޯޓުގެ ހައިބަތު އެއްވެސް ގޮތަކުން ބޭނުންނުކުރުން. މިހެން އޮތީމާ އަޅުގަނޑުމެން ދޭހަވަނީ ފަނޑިޔާރުންގެ އަމިއްލަ މަސްލަހަތެއް ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުންގެ ޢާއިލާގެ މެންބަރުންގެ މަސްލަހަތެއް އިސްތިސްނާވާ ކަމަށް. ނުވަތަ އެހެން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ، ނުވަތަ އެހެން އެއްވެސް ފަރާތެއް، އެންމެ ފަސް ފަރާތެއް އަމިއްލަ މިހެން އަޅުގަނޑުމެން ދޭހަވަނީ، އެހެން އެއްވެސް ފަރާތަކާ ބޭނުމާ މިސާ ނުވެގެ ކަނޑައެޅޭނެ ފުރަތަމަ އެ ބޭނުމަށް ދާ ފަރާތް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމަށް.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް ފާހަގަކުރެއްވުން:

އާދެ! 18 ވަނަ މާއްދާގައި އެ ބުނާ، ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ޢާއިލާގެ މެންބަރު ނޫނިއްޔާމުން ފަނޑިޔާރުންގެ ޢާއިލާ މެންބަރުން ނުވަތަ އެހެން ވެސް، އޭގެ މާނައަކީ އަޅުގަނޑުމެން ދޭހަވަނީ އެއްވެސް މެންބަރުން، އެއްވެސް މީހެއްގެ، އެއްވެސް ޢާއިލާ ވެސް އަދި އެހެން ދުރުމާ ތިމާގެ ވެސް އެއްވެސް ގޮތަކުން އެއްވެސް މީހެއްގެ މަސްލަހަތަކަށް އެއްގޮތަކަށް ފަނޑިޔާރަކަށް ނުފޯރާނޭ ބާރުކަން. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ސާފުކޮށް މިއީ މި އޮތީ ގާނޫނަށް. އިބާރާތްކުރެވިފައި އޮތްގޮތުން މިގައި ނަމަ ހަމަ އެއްވެސް ކަމަކާ މަސައްކަތްކުރާ. ހުރިހާ އެކުލެވޭ ވެސް

އާގެ ތެރެއަށް އެބަ އޮތް. އެއްވެސް މީހެއްގެ މަސްލަހަތެއް. އިބާރާތްކުރުމުގައި އަދުލުވެރިކަން ދެން އަދި އެހެން، ރަނގަޅަށް ކަމަށް އަދުލުވެރިކަން ފާހަގަކުރެވޭ. ފާހަގަކޮށްލި. ދެން އިތުރަށް އަދި އެހެން ގޮތަކަށް އަތުއަޅާލުން ރަނގަޅު އަދި އިތުރަށް ވާހަކަދައްކާލާނަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިގައި އަދުލުވެރިކަން ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ ހިތަދު ދެކުން ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސާހިބު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް. މިގައި ނުހުރިން ސުވާލުއުފެދޭ ގޮތަކަށް އިބާރާތްގައި އޮތުމެއް. ފަނޑިޔާރުގެ އަމިއްލަ މަސްލަހަތެއް ފުރަތަމަ މި އޮންނަނީ. ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުގެ ޢާއިލާގެ މެންބަރެއްގެ މަސްލަހަތެއް، ނޫނީ އެނޫން ވެސް ދެން ކޮންމެ މީހެއްގެ ވިޔަސް، ވަކި މީހެއްގެ، އިތުރަށް އެ ކުރިއަރާވާން ފަނޑިޔާރެއްގެ އަމިއްލަ މަސްލަހަތެއް ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުގެ ޢާއިލާގެ މެންބަރެއްގެ މަސްލަހަތެއް ނުވަތަ އެހެން ވެސް އެކަމަކު މަސްލަހަތެއް އޮތަސް އިތުރުކޮށްލީމަ އިތުރަށް ސާފުވާން. މިހާރު އޮތްގޮތުން. އަސްލަކީ. އެހެންވީމާ، މި މާއްދާ އިތުރަށް ބެލުމަށް އިބާރާތް ވާހަކަދައްކާލަނީ އަދުލުވެރިކަން ކުރިއަށްދާނީ.

އިދާރީ މުޝީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހަމަހަމަކަން. 6-40 (ހ)- ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީގައި އަދި އެއްވެސް މީހެއްގެ މައްޗަށް ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި، އިންސާނުން ދެމެދު ހަމަހަމަކަމާއި ބަރާބަރުކުރުމުގައި އަދި ހަމަހަމަކަމާއި ބަރާބަރުކަން ކަށަވަރުކުރުމުގައި ފަނޑިޔާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަމެވެ. (ށ)- ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީގައި އަދި އެއްވެސް މީހެއްގެ މައްޗަށް ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި، އިންސާނުން ދެމެދު ހަމަހަމަކަމާއި ބަރާބަރުކަން ޤާއިމުކޮށް އަންނަނިވި އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތީން ފަނޑިޔާރުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. (1)- މުޖުތަމަޢުގެ ފަރުދުންނަށް އެކަކު އަނެކަކާ ތަފާތުކަމެއް ނުހިންގައި ބަލައި ކަމުގައި، އެ ތަފާތުކަމަކީ ކާބައިކަމާއި އެ ތަފާތުކަމުގެ މަސްދަރުކަމަށް ދެނެގަން އެކަމާގުޅޭ ފަރުދާ އަދުލުވެރިވުން. އަދި މީހެއްގެ ނަސްލާއި، ކުލައާއި، ޖިންސާއި، އުފަންވި ޤައުމާއި، ޖިސްމާނީ ނުވަތަ ނަފްސާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމާއި، އުމުރާއި، ސިޔާސީ ވިސްނުމާއި، ޢާއިލާއާއި، އުފަން ދަރަޖައާއި، މާލީ ހާލަތާއި، އިޖްތިމާޢީ ހާލަތާއި، ޖާތީ ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތާއި، އެހެން އެއްވެސް ކަމަކަށް އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ތަފާތުނުކޮށް ރިޢާޔަތްކުރުން. (2)- ފަނޑިޔާރުންގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި އަދާކުރުމުގައި ވަކި މީހެއްގައި ހުރި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ތަފާތުކަމަކަށް ބަލައި، އެ މީހަކާމެދު އެއްވެސް މިންވަރެއްގެ އަދި އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ތަފާތުކުރުމެއް ނުވަތަ ބައިނުވުމެއް

ނުގެންގުޅުން. (3)- ފަނޑިޔާރުންގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި އިންސާނުންނާ މެދު ވެސް އެއްހަމައަކުން ރިޢާޔަތްކޮށް ކަންކުރުން. ހާއްސަކޮށް މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނާއި، ޚަސްމުން ތަމްސީލުކުރާ ވަކީލުންނާއި އެހެން ވެސް ފަރާތްތަކާއި، ހެކިބަސް ދިނުމަށް ހާޒިރުވާ ހެކިވެރިންނާއި، ކޯޓުގެ މުވައްޒަފުންނާއި، އެހެން ފަނޑިޔާރުންގެ ކިބައިގައި ހުންނަ ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ތަފާތަކަން ބަލައި، އެ ފަރާތްތަކާ މެދު އެއްވެސް މިންވަރެއްގެ އަދި އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ތަޢައްޞުބު ކުރުމެއް ނުގެންގުޅުން. (4)- ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައަކާ ގުޅުންހުރި އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ކިބައިގައި ހުރި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ތަފާތަކަން ބަލައި، އެ ފަރާތްތަކުގެ މެދުގައި ތަފާތުކުރުމެއް ގެންގުޅުމަކީ ފަނޑިޔާރުގެ ދަރުން މަސައްކަތަކާ އެއްވެސް ގުޅުމެއް ނެތްކަން ނުވަތަ އެހެން ވެސް ފަރާތަކަށް ހެއްދަންދިނުން ނުވަތަ އެފަދަ ކަމަކަށް މަޖުބޫރުކުރުން. (5)- ވަކި ކަމެއްގައި ހަމަހަމަކަން ގެންގުޅުމާގުޅޭ ހިޔާލު އުފެދިފައިވާ ކަންކަމާއި، ތަފާތުކުރުމަށް ގާނޫނީ ކަމަކަށް ކަންކަން ފިޔަވައި އެހެން އެއްވެސް ތަފާތުކުރުމެއް ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތީގައި ޝަރީޢަތުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުން ކުރާނަމަ އެ ފަރާތުގެ ބަހުން ނުވަތަ ޢަމަލުން ތަޢައްޞުބު ވަގުތުން އެކަމެއް ހުއްޓުވުން. ޤާބިލުކަމާއި ހުނަރު؛ 40-7 (ހ)- ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ޤާބިލުކަމާއި ހުނަރު ފަނޑިޔާރުގެ ކިބައިގައި އަބަދުވެސް ހުރުމާއި، އެ ޤާބިލުކަމާއި ހުނަރު ކުރިއަރުވަމުން ދެމެހެއްޓުމަކީ ފަނޑިޔާރުގެ ވާޖިބެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ށ)- ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ޤާބިލުކަމާއި ހުނަރު ފަނޑިޔާރުންގެ ކިބައިގައި އަބަދުވެސް ހުރުމާއި، އެ ޤާބިލުކަމާއި ހުނަރު ކުރިއަރުވުމުގެ ފުރުޞަތު އަންނަނިވި އުސޫލުތަކާ ގޮތުގެ މަތިން ފަނޑިޔާރު ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ. (1)- ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ފަނޑިޔާރު އަދާކުރަންޖެހޭ އެހެން އެންމެހައި ކަންކަމުގެ މައްޗަށް އިސްކަން، އެހެން ހުރިހާ ކަމަކަށްވުރެ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް ފަނޑިޔާރުގެ ވަގުތާއި އަމަލުތައް ތަޚުސީސްކުރުން. (2)- ކޯޓުގައި އަދާކުރަންޖެހޭ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ އިތުރުން އެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ އެހެން ހުރިހާ ކަންކަމާއި، ކޯޓުގެ ހިންގުމާގުޅޭ އެންމެހައި ކަންކަން ހިމެނޭގޮތަށް، ފަނޑިޔާރުގެ ރަސްމީ އެންމެހައި މަސައްކަތްތަކުގައި ހަމަހަމަކަމާއި ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް ތަޚުސީސްކުރުން. (3)- ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރަކުގެ، އެ މިނަކަށް ބޮޑުމިނަކަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ހުރިހާ މަސައްކަތަކާ އެކަށީގެންވާ އަވަސްމިނެއްގައި، ޢަދުލުވެރިކަމާއި ޤާބިލުކަމާއެކު ބަލައި ނިންމުމަށް މަސައްކަތްކުރުން. (4)- ފަނޑިޔާރުގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ފުރިހަމައަށް އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ތަމްރީނުތަކާއި، ތަޢުލީމާއި، ހުނަރު އަދި ސިފަތައް ހޯދައި، ދިރާސާ، އެ ކަންކަން ކުރިއަރުވުމަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގެ މަސައްކަތްކުރުމަކީ، ފަނޑިޔާރުންގެ ވާޖިބުތަކާއި

ހުނަރު އިތުރުކުރުމަށް ތަނަވަސްކޮށްދޭ ފުރުޞަތުތަކުގެ ބޭނުން ފުރިހަމައަށް ހިފުން. (5)- ފަނޑިޔާރުގެ ވަޒީފާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ފުރިހަމައަށް އަދާކުރުމަށް ބާރާއި، ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން އަސާސީ ގޮތުންނާ ބަދަލުތަކާއި، ކުރިއެރުންތަކާއި، ދިވެހިރާއްޖެ ބައިވެރިވެފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކުގެ މުޤައްރަރާތާއި، އިންސާނީ ޝަރުޢާއި ހަމަހަމަކަމާއި މިނިވަންކަމަށް ބިނާކޮށް ޢަދުލުއިންޞާފު ބައިނަލްއަޤްވާމީ ހަމަތަކާއި އުސޫލުތަކަށް ދެނެގަނެ، އެ ކަންކަން ދިރާސާކުރުމަށް ގެންދިއުން. (6)- ޝަރީޢަތުގެ އެންމެހައި އިޖުރާއަތުތަކުގައި ކޯޓުގެ ހުރުމަތާއި ގަދަރު ހިފެހެއްޓުމާއި، ހަސްމުންނާއި، ވަކީލުންނާއި، ހެކިވެރިންނާއި، މަގާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ފަނޑިޔާރު މުޢާމަލާތްކުރަންޖެހޭ އެންމެހާ ފަރާތްތަކާއެކު ކޯޓުތެރޭގައި އިޙުތިރާމާއި ގަދަރާއެކު މުޢާމަލާތްކުރުން. (7)- ފަނޑިޔާރުގެ ވަޒީފާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި ފުރުވާތެރިވެ، އާންމުކޮށް އެންގެންނަން ވަސް ގަބޫލުކުރާ ބަލައިގަންނަވާފަދަ ގޮތުގެމަތިން ހުނަރުވެރިކަން ދަސްކުރުން. (8)- ފަނޑިޔާރަކަށް ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބޭރުގެ ބޭނުންކުރެވެން ނުވަތަ އަމިއްލަ ހައިސިއްޔަތުން ވިޔަސް، ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ވަޒީފާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ނުބައްދަލު ކަމެއް ނުވަތަ އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ދާއިރާގެ މިނިވަންކަމާއި ހައިބަތާއި ގަދަރާ ނުބައްދަލު އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރުން.

ބިލުގެ 18 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ ހަތަރުވަނަ ބާބުގެ ސުރުހީ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. 5 ވަނަ ބާބު. މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް. ބިލުގެ 19 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ ފަސްވަނަ ބާބުގެ ސުރުހީ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. 6 ވަނަ ބާބު. ފަނޑިޔާރުންގެ މަސައްކަތާގުޅޭ އުޞޫލުން ކަންކަން. (ވަގުތީ ބަދަލުކުރުން)

ބިލުގެ 20 ވަނަ މާއްދާ ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ފަނޑިޔާރުންގެ މަގާމުގައި ތިބެ ކުރަންޖެހޭ އަދި ނުކުރަންވާނެ ކަންކަން. 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- މި ގާނޫނުގެ ހަތަރުވަނަ ބާބުގައި ފަނޑިޔާރުން ކުރުން ހުއްދަ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އިތުރުން، ފަނޑިޔާރުންގެ މިނިވަންކަމާއި މުސްތަޤިއްލުކަމަށް ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތަށް ބަދުނާމުކުރާފަދަ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ކަނޑައަޅާ މަސައްކަތްތަކާއި ކުރުމަކީ ފަނޑިޔާރުކަމާ ތަޢާރުޒުވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅާ ކަންކަން. (ނ)- ފަނޑިޔާރުންގެ މަގާމުގައި ހުންނަ ހިނދަކު، ފަނޑިޔާރަކު އެއްވެސް ގޮތެއްގައި ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސައްކަތެއް ކޮށްގެންނުވާނެއެވެ. (1)- ފަނޑިޔާރުކަން ފިޔަވައި ދައުލަތުގެ އެހެން އެއްވެސް ވަޒީފާއެއް އަދާކުރުން. (2)- އަމިއްލަ ފައިދާއަށް ވަޒީފާއެއް އަދާކުރުން ނުވަތަ ކޮންސަލްޓަންޓް އުސޫލުން މަސައްކަތްކުރުން. (3)- ކޯޕަރޭޓުގައި ނުވަތަ ޖަމުޢިއްޔާތަކުގައި ހިނގާ އެއްވެސް މުއައްސަސާއެއްގައި ވިޔަފާރީގެ ބޯޑުގައި ނުވަތަ ހަބޮޑުކުރުން ތަމްސީލުކުރުމުގެ ބޯޑުން އެއްވެސް ހައިސިއްޔަތަކުން މަސައްކަތްކުރުން. (4)- ޕާޓީގެ ޕްރޮފެޝަނަލް ނުވަތަ ފީ ފާރަމެއް ހިންގުން ނުވަތަ އެފަދަ ބަޔެއްގައި މަސައްކަތްކުރުން. ބިލުގެ 21 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 45 ވަނަ މާއްދާ

އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ފަނޑިޔާރުން ވިޔަފާރިކުރުމާއި މެދު މުޢާމަލާތްކުރުން. 45 (ހ)- ފަނޑިޔާރުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ވިޔަފާރިއެއް ކޮށްގެންނުވާނެއެވެ. އަދި ވިޔަފާރީގެ އުސޫލުން އެއްވެސް ކަމެއް ކޮށްގެންނުވާނެއެވެ. އަދި ދައުލަތުގެ މުދަލާއި ބިން ގަނެ ނުވަތަ ކުއްޔަށް ހިފައިގެންނުވާނެއެވެ. އަދި ދައުލަތާއި އެކުން އެއްވެސް ފަރާތަކާ ދެމެދު ކުރެވޭ މުޢާމަލާތެއްގައި ސީދާގޮތުން ވިޔަސް ނުވަތަ ނުސީދާގޮތުން ވިޔަސް ފަނޑިޔާރުންގެ މާލީ އެއްވެސް މަސްލަހަތެއް ބާއްވައިގެންނުވާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން ގޮތް ނަމަވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިއްސާ ވިއްކާ ޕަބްލިކް ކުންފުނިތަކުގެ ސެކިއުރިޓީޒް ޝެއާރހޯލްޑަރެއް ކަމުގައިވުމާ ގޮތުން، އެފަދަ ކުންފުނިތަކުގެ ހިއްސާ މިލްކުކުރުމަކީ މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށް ބަލާއިރު ވިޔަފާރިކުރުން ކަމުގައެއް ނުބެލެވޭނެއެވެ. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ށ)ގެ ބޭނުމަށް ބަލާއިރު "ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިއްސާ ވިއްކާ ޕަބްލިކް ކުންފުނިތަކުގެ ސެކިއުރިޓީޒް ޝެއާރހޯލްޑަރެއް" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިއްސާ ވިއްކާ ޕަބްލިކް ކުންފުނިތަކުގެ ހިއްސާގެ ރައުސުލްމާލުގެ 5% (ފަހެއް އިންސައްތަ) އަށްވުރެ ގިނަ އަދަދެއްގެ ހިއްސާގެ މައްޗަށް ސީދާގޮތުން ނުވަތަ ނުސީދާގޮތުން ބާރު ފޯރުވާ މަގާމެއްގައި ހުރި ހިއްސާދާރަކަށް ނުވާނެއެވެ. (ރ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ބޭނުމަށް ބަލާއިރު، ފަނޑިޔާރުންގެ ނަފްސުގައި އޮތް ގާޑިއެއް ނުވަތަ ގެއެއް ނުވަތަ އެޕާޓްމަންޓެއް ނުވަތަ ނުއުފުލޭ މުދަލެއް، ބާޒާރުގައި އެފަދަ ގާޑިއެއް ނުވަތަ ގެއެއް ނުވަތަ މުދަލެއްގެ އަގު އާންމުކޮށް ހުރި އަގަށްވުރެ ބޭރުން އަގަކަށް ވިއްކާލުމާއި، އެފަދަ ގާޑިއެއް ނުވަތަ ގެއެއް ނުވަތަ މުދަލެއް ބާޒާރުގައި އާންމުކޮށް ކުއްޔަށްދޭ އަގަށްވުރެ ބޭރުން އަގަކަށް ކުއްޔަށްދިނުން، ސަރުކާރުން ނުވަތަ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ހިންގާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ދަށުން ގާޑިއެއް ނުވަތަ ގެއެއް ނުވަތަ ފްލެޓެއް ހޯދުން، މި މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވިޔަފާރިއާއި މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނިގެންނުވާނެއެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެބަ އޮތޯ. އާދެ! ކުރިއަށްގެންދަމާ.

އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބިލުގެ 22 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 50 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ފަނޑިޔާރަކު އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކުރުން. 50 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ). ކޯޓުތަކުގެ އިދާރީ ހިންގުން ހަރުދަނާކުރުމަށް ބަލައި ނުވަތަ ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުން ހަރުދަނާކުރުމުގެ ބޭނުމަށް، ފަނޑިޔާރު އައްޔަންކޮށްފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓަކަށް އ

ފަނޑިޔާރު ބަދަލުކުރުމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ފޮނުއްވާފައިވާ، އެފަދައިން ފަނޑިޔާރު އައްޔަނުކުރެއްވުމާ ކޯޓު ބަދަލުކުރުމަށް އެ ކޮމިޝަނުން ނިންމިފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ބަދަލުކުރާނަމަ ބަދަލުކުރަންވާނީ އެ ފަނޑިޔާރަކު މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ކޯޓަކާ އެއް ދަރަޖައެއްގެ ކޯޓަކަށެވެ.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:</u>

އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނަން ހިތަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް.

(ވަގުތުކޮޅަކަށް ހުއްޓުން)

<u>އިދާރީ މޫދުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:</u>

(ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން އެއްވެސް ނިންމުމެއް ނިންމަވާނީ ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަނުކުރައްވާފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކުރައްވާފައިވަނީ، މި މާއްދާގެ (ނ)ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތިން، ޗީފްޖަސްޓިސް އަދި ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުން ދޭ ލަފާއެއްގެ މައްޗަށެވެ. (ރ)- ކޯޓުތަކުގެ އިދާރީ ހިންގުން ހަރުދަނާކުރުމުގެ ބޭނުމަށް ނުވަތަ ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުން ހަރުދަނާކުރުމުގެ ބޭނުމަށް، ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަނުކުރައްވާފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ކަމުގައި ޗީފްޖަސްޓިސް އަދި ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުން ގަބޫލުކުރައްވާނަމަ، އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން އެ ޗީފްޖަސްޓިސްގެ ލަފާ މި މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތިން ލިޔުމަކުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން އެ ޗީފްޖަސްޓިސް ލަފާދެއްވާއިރު ދެކެވަޑައިގަންނަވާ އަސާސްތަކާއި ފުރިހަމަކޮށް އެ ކަންކަމާގުޅޭ ގޮތުން ލިޔުމަކުން ރިޢާޔަތްގެ މަސައްކަތް ބިނާކޮށެވެ. (1)- ބަދަލުކުރަން އެދޭ ފަނޑިޔާރު އެފަދަ ކޯޓުގައި މަސައްކަތްކުރި މުއްދަތާ ޚިދުމަތުގެ މުއްދަތު ރިޢާޔަތް. (2)- ބަދަލުކުރަން އެދޭ ފަނޑިޔާރު އައްޔަނުކުރައްވާ ކޯޓުގެ އިސް ފަނޑިޔާރާއި ކަމާ ބެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރުން. (3)- ފަނޑިޔާރު ބަދަލުކުރަން ބޭނުންވާ ކޯޓުގެ އިސް ފަނޑިޔާރާއި ކަމާ ބެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރުން. (4)- ފަނޑިޔާރު ބަދަލުކުރުމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ކޯޓުގެ ނުވަތަ ކޯޓުތަކުގެ އިދާރީ ހިންގުމަށް ނުވަތަ ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމަށް އަސަރުކުރާނެ ގޮތާއި އެފަދަ ބަދަލުތަކުގެ އެސެސްމަންޓެއް ހެދުން. (ބ)- ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަނުކުރައްވާފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކުރަން ފެންނަ ކަމުގައި ބަޔާންކޮށް، މި މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ޗީފްޖަސްޓިސް އަދި ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުން ޖުޑީޝަލް

ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ތަފާތެއް ކޮށްދެވުން އެ ތަފާތާއި އެ ތަފާތުއެކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ހިމެނޭ ކަންކަން ދިރާސާކޮށް، ކޮމިޝަނުން އެކަށައަޅާދޭ ގޮތެއް ނިންމަންވާނެއެވެ. (ބ)- މި މާއްދާގެ (ރ)ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ގޮތެއް ނިންމުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ. (1)- ފަނޑިޔާރު ބަދަލުކުރުމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން، ކޯޓުގެ ނުވަތަ ކޯޓުތަކުގެ އިދާރީ ހިންގުމަށް ނުވަތަ ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމަށް އެޅޭ ބަދަލެއް ނުވަތަ ބަދަލުތަކެއް އައުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތް މިންވަރު. (2)- ފަނޑިޔާރު ބަދަލުކުރާ ކޯޓުގައި އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި މަސައްކަތްކުރުމުގެ ގާބިލުކަން ފަނޑިޔާރުގައި ހުރި މިންވަރު. (3)- ފަނޑިޔާރު ބަދަލުކުރުމުގެ ސަބަބުން ފަނޑިޔާރު އަށްއަންނަކަށްތަކަށްވާ ކޯޓުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ބުރަވާނޭ މިންވަރު. (4)- މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އުޞޫލު ފަދަ ކަންކަން.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:</u>

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަޒީލް.

<u>ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަޒީލް ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:</u>

އާދެ! 50 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)ގެ ފަނޑިޔާރު ބަދަލުކުރުމުގެ، ބަދަލުކުރުމަށް އެ ވަގުތީ ގޮތުން ބަދަލުކުރާ ފަރާތަށް ގޮތަކަށް އެއްވެސް ތަނެއްގައި އެގޮތަށް ނުޖެހޭ ފަހަރުގައިވެސްއެވެ. އަދިވެސް ހިންގުމަކީ ވަގުތީގޮތުން ބަދަލުކުރާ ފަރާތް، އަދިވެސްތޯ އެގޮތަށް މިގައި ފެންނަނަމަ ކުރަންޖެހޭކަމެއްތޯ؟

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:</u>

އެބަ އާދެ ދާއިމީ ފަރާތުން ވަގުތީގޮތުން ބަދަލުކުރުން.

<u>ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަޒީލް ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:</u>

4 ވަނަ...

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:</u>

ދެން އަނބުރާ މާއްދާގައި އެބަ އާދޭ ވަގުތީގޮތުން. މި ފަނޑިޔާރު ދާއިމީކޮށް ބަދަލުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން މި މާއްދާގައި ބާރުލަމާނުގައި ހުރި. އާދޭ! ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

<u>އިޞްލާޙު ފާހުން ވޯޓަށްއެހުން:</u>

(ހ)- ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަންކޮށްފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކުރަން ފެންނަ ކަމުގައި ބާރުހުރިކަން، މި މާއްދާގެ (ސ)ގެ ދަށުން ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ލަފާއެއް ހޯދުމުން އެ ލަފާއާ އެކުގައި ބައްދަލުކުރައްވާ ތެރޭގައި ހުށަހަޅާ ކަންކަން ދިރާސާކޮށް، ކޮމިޝަނުން އެކަމާބެހޭ ގޮތެއް ނިންމަވާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ގޮތެއް ނިންމުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ. (1)- ފަނޑިޔާރު ބަދަލުކުރުމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން، ކޯޓުގައި ނުވަތަ ކޯޓުތަކުގެ އިދާރީ ހިންގުމަށް ނުވަތަ ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމަށް އުނދަގޫ ބަދަލެއް ނުވަތަ ބަދަލުތަކެއް އަތުވުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތް މިންވަރު. (2)- ފަނޑިޔާރު ބަދަލުކުރެވޭ ކޯޓުގައި އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި މަސައްކަތްކުރުމުގެ ގާބިލުކަން ފަނޑިޔާރުގައި ހުރި މިންވަރު. (3)- ފަނޑިޔާރު ބަދަލުކުރުމުގެ ސަބަބުން ފަނޑިޔާރު އައްޔަންކޮށްފައިވާ ކޯޓުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ބުރަވާނެ މިންވަރު. (4)- މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އެހެން ވެސް ކަންކަން. (ނ)- އަންނަނިވި އަސާސީ އުސޫލުތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަންކޮށްފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ އެންގުމުގައި މަރުޙަލާތަކުގެ މައްޗަށް ތަފްޞީލުކުރެވޭނެ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން އެކުލަވާލައި މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. (1)- ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަންކޮށްފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކުރުމުގައި އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ނުފޫޒެއް ނުހުރުން. (2)- ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަންކޮށްފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ސަބަބުން ފަނޑިޔާރުގެ އަދި ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ މިނިވަންކަމަށް ނުރައްކާ އަސަރެއް ނުކުރުން. (3)- ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަންކޮށްފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ މަރުޙަލާތަކުގައި ދެފުށްފެންނަ ގޮތަކަށް ވީހާ ވެސް ހާމަކަމާއެކު ހިންގުން. (4)- ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަންކޮށްފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ މަރުޙަލާތަކުގައި ހިންގައި ފުރިހަމަކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ވަގުތު ދިނުން. (ރ)- ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަންކޮށްފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކުރުމަށް މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމުމުން ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް އެ ފަނޑިޔާރަށް އަންގައި، އެ ނިންމުމާމެދު ފަނޑިޔާރު ދެކޭ ގޮތް ހުށަހެޅުމަށް ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ. (ބ)- މި މާއްދާގެ (ރ)ގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރު ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމުގެ މައްޗަށް ބަލައި ކޮމިޝަނުގެ

ނިންމުން ބަދަލުކުރުމުގެ ނުވަތަ ދެމެހެއްޓުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓުތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. ބިލުގެ 23 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެފައިވަނީ ގާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހު ކުރުން. ޤަޟިއްޔާ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ކޯޓު ފިޔަވައި އެހެން ކޯޓެއްގެ މައްސަލަތައް ވަގުތީގޮތުން ހަވާލުކުރުން. 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ). ވަކި ކޯޓެއްގެ މަސައްކަތްތަކަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ނުހިނގާނަމަ، ނުވަތަ އެ ކޯޓެއްގެ މަސައްކަތްތަކަށް އެކަށީގެންވާ އަވަސް މިންވަރެއްގައި ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދަށް އެ ކޯޓުގައި ފަނޑިޔާރުން ނެތްނަމަ ނުވަތަ އެހެން ވެސް އެ ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތައް ނިންމުން އާދަޔާ ހިލާފަށް ލަސްވެފައިވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ، އަދި އެ މައްސަލަތައް ނިންމުމަށް އިތުރު ފަސޭހަކުރުމަށް އެ ކޯޓެއްގައި ޝަރީޢަތް ހިންގުމަށް ވަގުތީގޮތުން ހަމަޖެއްސުމުގެ ކަމުގައިވާ ހާލަތުގައި، އެ ކޯޓެއްގައި ނުނިމި ހުރި މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތް ހިންގައި، އެ މައްސަލަތައް ނިންމުމަށް އެހެން ކޯޓަކަށް އައްޔަންކޮށްފައިވާ ފަނޑިޔާރަކާ ވަގުތީގޮތުން ހަވާލުކުރުމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ނިންމިދާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ވަގުތީގޮތުން އެހެން ކޯޓެއްގެ މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތްތައް، މައްސަލަތައް ނިންމުމަށް ފަނޑިޔާރަކާ ހަވާލުކުރާނަމަ އެފަދައިން ހަވާލުކުރެވޭނީ އެ ފަނޑިޔާރަކު މަސައްކަތްކުރާ އަދި ކޯޓާ އެއް ދަރަޖައެއްގެ ކޯޓެއްގެ މައްސަލަތަކެވެ. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ހަވާލުކުރެވޭ އައްޔަންކުރެވިފައިވާ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓެއްގައި ޝަރީޢަތްތައް މައްސަލަތައް ނިންމުމަށް ހަވާލުކުރާނީ ފަނޑިޔާރުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހުގައެވެ. (1)- ފަނޑިޔާރު އައްޔަންކުރެވިފައިވާ ކޯޓުގައި އެ ފަނޑިޔާރާ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ބާވަތާއި، އަދަދާއި، އެހެން ކޯޓެއްގެ މައްސަލަތައް އެ ފަނޑިޔާރާ ހަވާލުކޮށްފިނަމަ ފަނޑިޔާރު އައްޔަންކުރެވިފައިވާ ކޯޓުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރާ އަސަރު އަސަރުކުރާނެ މިންވަރު. އަދި (2)- ފަނޑިޔާރު ވަގުތީގޮތުން މަސައްކަތްކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ ކޯޓުގައި ހުރި މައްސަލަތަކުގެ ބާވަތާއި މައްސަލަތަކުގެ އަދަދާއި، އެ މައްސަލަތައް ނިންމުމަށް ބޭނުންވާ މުއްދަތާއި، އެކަމަށް ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތަކާއި އެ ކޯޓެއްގައި ފޯރުކޮށްދެވިދާނެ މިންވަރު. (3)- ފަނޑިޔާރު އައްޔަންކުރެވިފައިވާ ކޯޓު ފިޔަވައި އެހެން ކޯޓެއްގެ މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތްތައް މައްސަލަތައް ނިންމުމަށް މި މާއްދާގެ ދަށުން ހަވާލުކުރެވޭ ވަގުތީގޮތުން ހަވާލުކުރެވޭނީ ގިނަވެގެން 1 އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށެވެ. (ބ)- މި މާއްދާގެ ދަށުން ވަކި ކޯޓެއްގެ މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތްތައް މައްސަލަތައް ނިންމުމަށް އެހެން ކޯޓެއްގެ ފަނޑިޔާރަކާ ހަވާލުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަން އުސޫލުތައް، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ހަދާ ގަވާއިދެއްގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ރިޕޯޓަށް ވޯޓަށްއެހުން:

މިގައި އަޅުގަނޑު ސުވާލު އެބަ އުފެދޭ، މިގައި މި ބޭނުނީ އައްޔަންކުރެވުނު ހުރި ކޯޓުގައި ހުރިގެން އެހެން ކޯޓުތަކުގެ މަސައްކަތްތައް ހިންގުމަކީ ނޫނީ އައްޔަންކުރެވިގެން ހުރި ކޯޓުން ވަގުތީގޮތުން އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުކޮށްގެން އެ ކޯޓުގެ މަސައްކަތްތައް ހިންގުމަށްތޯ؟ މި (ނ)ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރު. ޤާޟީއަކު އައްޔަންކުރެވިފައިވާ ކޯޓުގައި އެ ޤާޟީއާ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ބާވަތަކީ، އަދަދާއި އެހެން ކޯޓުގެ މަސައްކަތްތައް އެ ޤާޟީއަކާ ހަވާލުކުރެއްވުން ޤާޟީއަކާ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ކޯޓުގެ މަސައްކަތްކުރަމުން ދާއިރު ސަފަރުގެން އަސްލުކުރާނެ މިންވަރު. އެގޮތަށްތޯ؟ މިސާލަކަށް ޖެހޭގޮތް ކޯޓުގެ ޤާޟީއަކާ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތްތަކުގެ އިތުރުން އެ ޤާޟީއާ ހަވާލުކުރެވި އެއް އަދަދުގެ ގަޑިއަށް ކުރިއަށްދާ ކޯޓުގެ މަސައްކަތެއް. އެގޮތަށްތޯ މިގައި އޮތީ؟ ނޫނީ ޖެހޭގޮތް ކޯޓުގައި ހުރި ޤާޟީއާއެކު ވަގުތީ ގޮތުން އެއް އަދަދުގެ ގަޑިއަށް ކުރިއަށްދާ ކޯޓަށް ގޮސްގެން ވަގުތީ، ހަމައެކަނި ކުރިއަށްދާ ކޯޓުގެ މަސައްކަތްކުރުން އެއީތޯ؟ ޖުޑީޝަރީއަށްވާނުން ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި ފެންވަރު އަށްވުރެ ރިޢާޔަތް.

<u>ޖުޑީޝަރީ ދާއިރާގެ ފެންވަރު އަށްވުރެ ރިޢާޔަތް ވަކާލާތުކުރުން:</u>

އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިހާރު ދެނެވޭ މި މަސްވަރާކުރިވެގެންދާ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ޤާޟީއެއްގެ ގަޑިން އެއް ރަށުގައި މަސައްކަތްކުރުމުގެ ހުއްދަ، މިގެ މި އަންނަނީ 1 އަހަރުދުވަހުން ދެހާސް މަސައްކަތް ހަވާލުކުރެވިދާނެ ވާހަކަ. އެގޮތުން މަސައްކަތް ހަވާލުކުރަން އަޅުގަނޑު މިހާރު ދިރިވެއްޖާ މައްޗަށްދެވޭ އަމިއްލަ ބޭނުން ކަލުގައި ވަރަށް، ވާނަމަ 1 އަހަރަށްވުރެން މާ ގިނަ ދުވަސްވަންދެކަށް ފެށި ދުވަސް ކޯޓެއް ހަވާލުކޮށްދެއްވައި އެބަ ހުރި. ވަކި ރަށެއް ވާހަކައިގެ އާނައިގެ އަސްލު ރަށްޓަކައި، މިސާލަކަށް ބަނޑަރު ބިމުގެ ކޯޓު ހަވާލުވެފައި ހުރިނަމަ ހަވާލުވާނެ. އާރަ އެބަވޭ މަޖިލިސް ކޯޓު ފެށި ނޫނީ އާރަ އާދައިން ދިރާސާކުރި ކޯޓު ފެށި. މިގޮތަށް އެބަދޭ އަހަރަކަށްވުރެ ގިނަ. ދެން މިގޮތަށް މިހާ ގިނަ ދުވަސް ދިގުވާ ދާއިރު އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާ މި ބާރުގެންދަން އިތުރު މި ކަރަހު މަސައްކަތްކުރަމުން ހަވާލުކުރާއިރު އިތުރު އިންސާނުންގެ ކަންތަން ކަމަށް ވާނަމަ ހާލަތުތަކުގައި، ހާލާ ވަރަށްކަމެއް މި ކަންކަން ރަނގަޅަށް ހަވާލުކުރެވިގެން ބަދަލުވުން ގިނަގޮތަކަށް ދިރާސާކުރެވޭނެ. ވަކިން ދިގުވާ އެބަދޭ. މިހާރު މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުގެ ޖުޑީޝަރީ، ޖުޑީޝަރީ ރަށް އަދިއަދި ހަވާލުވާނެކަމާ ސަރުކާރުގެ މިހާރު އަހަރެއްގެ ދުވަސް މިވަނީ އިސްގެނެ. ހަވާލުކުރުމަށް ހުރި ބާރުތަކުގެ ކޯޓުގެ ހަވާލުވާނެ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަސްލު ދެވޭގޮތުގައި ޖުޑީޝަރީ ދެވޭ ހަމަ މިހުން ގިނަދުވަސްކަން މާނަ ވަކިން އެހެން މަސައްކަތެއް ވަކިން ފުރުޞަތު ވަކިން

ޖެހެއިން މުއްދަތުޖެހަން ފެށޭ އަންނަ ކޯޓަށް. އެހެންވީމާ، މިހިރަ ކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް މިހެން ހުންނައިރު އެބަ ދިމާވޭ ބައިވަރު މައްސަލަތައް އަސްލު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިތަށްއެރީ އެކަން ފާހަގަކޮށްލާނަމޭ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ދެން އޮތް މާއްދާއަށް. ދެން އޮތް މާއްދާ.

އިދާރީ މުޝީރު ވާހަކަދައްކަވުން:

ބިލުގެ 24 ވަނަ މާއްދާ. ބަނގުރޫޓު ޤާނޫނުގެ 56 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. 56 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ). ކޯޓުތަކަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް ޓަކައި ފަނޑިޔާރުންނަށް އެ މައްސަލައެއް ހަވާލުކުރު؛ 56 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ). ކޯޓުތަކަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް ޓަކައި ފަނޑިޔާރުންނަށް އެ މައްސަލައެއް ހަވާލުކުރާނީ އެ ކޯޓަކުން މައްސަލަތައް ހުށަހެޅޭ ތަރުތީބަކުން، އެ ކޯޓެއްގެ ރަޖިސްޓްރަރ ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރަރ ނޯޓް ހާޒިރުކޮށްގައި، ރަޖިސްޓްރަރގެ މަސްއޫލިއްޔަތާ ހަވާލުވެހުރި ފަރާތަކުންނެވެ. އެގޮތުން މައްސަލަތައް ހަވާލުކުރުމުގައި އެ ކޯޓުން ގެންގުޅޭ މިންގަނޑެއް އެ ކޯޓެއްގެ އިދާރީ ހިންގުމާ ބެހޭ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

މި މާއްދާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ކޯޓުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނާ ފުށުއަރާގޮތް އެބައޮތްހެން. ކޯޓުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުގައި އިސް ފަނޑިޔާރުގެ، އިސް ޤާޟީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތެރޭގައި އެބަ ހުރި ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް އެހެން ފަނޑިޔާރުންނާ ހަވާލުކުރުމީ އިސް ފަނޑިޔާރު ކަމަށް ނުވަތަ އިސް ޤާޟީ ކަމަށް. ޤާނޫނުގައި މި ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނުގައި އަށްއާ މި އަންނަނީ ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ހަވާލުކުރާނީ ރަޖިސްޓްރަރ ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރަރ މައްސަލަ ހުށަހެޅޭ ތަރުތީބުން ބަލައި އެ ކޯޓުގެ ރަޖިސްޓްރަރ ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރަރ ނޯޓް ހާޒިރުކޮށްގައި އެއާއި ހަވާލު، ރަޖިސްޓްރަރގެ މަސްއޫލިއްޔަތާ ހަވާލުވެހުރި ފަރާތަކުންނޭ. އެހެންވީމާ، 2 ޤާނޫނުގައި ތަފާތުކަން މި އަންނަނީ. އެހެންވީމާ، މި އެއްގޮތްކުރުވުން ކޮންފްލިކްޓް އެއްގޮތްކަން އެއްގޮތްކުރުވުމުގައިބާ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އެހެންނޫނީ މިގެ ތަފާތެއް އިސްލާހުކުރަނީ ކޮން ޤާނޫނަކުން ނޫނީ މިގައި ޖަހަންޖެހޭނީ. އާދެ! އިސްތިސްނާ، މިހާރު މިގައި އެއްގޮތަކީ ޤާނޫނުގައި އޮތްގޮތަށް ބޭއްވުން. އެ އިސްތިސްނާ އުނިކުރުން. އެހެންނޫނީ މިއަށް އެބަޖެހޭ

އަޅުގަނޑުމެން އޭ.ޖީ އޮފީހުގެ ސުވާލުކުރަން ބޭނުން ގެންނަން މި މާއްދާ. އެބަ އޮތީތޯ އިތުރު ފުރުޞަތަކުގެ އިތުރު ކޮމެންޓެއް؟ އެހެންވީމާ، މި މާއްދާ ފާސްކޮށްލަން ހުށަހަޅަނީ. ދެން އޮތީ މާއްދާއަށް.

<u>އިދާރީ ޖުރިމަނާ ފަރާތަކަށްލުން:</u>

ބިލުގެ 25 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 58 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. މައްސަލަ ހިނގަމުންދާގޮތް ރިޕޯޓުކުރުން. 58 (ހ)- ޓޫރިސްޓަކާ މައްސަލައެއް ހަވާލުކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެން 1 ހަފްތާދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައިގައި ގޮތެއް ކަނޑައެޅިފައި ނުވާނަމަ، އެކަން ސަބަބާއެކު ކޮމިޝަނަށް އެ ޓޫރިސްޓާއި ޑިޕާޓްމަންޓް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް އެ ޓޫރިސްޓާބެހޭ އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި މައްސަލަ ކުރިއަށްދާ މިންވަރާ ބެހޭގޮތުން މަދުވެގެން މަހަކު އެއްފަހަރު އެ ޓޫރިސްޓަކަށް މަޢުލޫމާތު ދޭންވާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގައި މައްސަލަ ނިމިފައި ނުވާނަމަ، ދެފަހަރުން ފިޔަވަޅު އެޅި މިންވަރާ ބެހޭ މަޢުލޫމާތު ކަނޑައެޅި ވަގުތު އުޞޫލުތަކުގެ މަތިން، ޑިޕާޓްމަންޓް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް އެ ޓޫރިސްޓަކަށް އަންގަންވާނެއެވެ. ބިލުގެ 26 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ޓޫރިސްޓުންގެ މައްސަލަތަކުގެ ރެކޯޑު ބެލެހުން. 59 (ހ)- ޓޫރިސްޓުންނަށް މަސައްކަތުގެ ކަރުދާހުން ދިނުމަށް ޑިޕާޓްމަންޓް ސަރވިސް ކޮމިޝަން މަދުވެގެން 2 އަހަރުން އެއްވަރަށް ޓޫރިސްޓުންގެ މައްސަލަތަކުގެ ރެކޯޑު ވަޒަންކުރަންވާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ޓޫރިސްޓުންގެ މައްސަލަތަކުގެ ރެކޯޑު ޑިޕާޓްމަންޓް ސަރވިސް ވަޒަންކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 62 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ރެކޯޑު ވަޒަންކުރުމުގެ ގޮތުގެ ކޮމިޝަނުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެހެން ކަރުދާސް ބަލައިގަނެވޭ ކުރުމުގެ އެ މާއްދާގެ ދަށުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންގަނޑުތަކާ މުވައްޒަފުންގެ މަޢުލޫމާތު. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ޓޫރިސްޓުންގެ މައްސަލަތަކުގެ ރެކޯޑު ވަޒަންކުރާ ކަރުދާހުގައި ހަމަ ރެކޯޑުގެ ނަމްބަރު ނިސްބަތްވާ އޮފީސް މަޢުލޫމާތު ދަރަޖަތަކުގެ ތެރެއިން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. (1)- ގާބިލް. (2)- ގާބިލުކަން ދެރަވެފައި. (3)- ގާބިލުކަން ދަށުވެފައިވާ ދަރަ. (4)- ގާބިލު ނުވުން. (ރ)- މި މާއްދާގެ ދަށުން ޓޫރިސްޓުންގެ މައްސަލަތަކުގެ ރެކޯޑުތައް ބަލައި ޑިޕާޓްމަންޓް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން އޮފީހުގެ ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާއެއްގޮތަށް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. (ބ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ޓޫރިސްޓުންނާއި މައްސަލަތަކުގެ ރެކޯޑުތައް ވަޒަންކުރާއިރު މަސައްކަތުގެ ޚުލާޞާ މައްސަލަތަކުގެ ބަލާފައި ގޮތުގެ، މި މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާނީ ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން، އެ ނިސްބަތްވާ ގޮތުގެ ރިޕޯޓް އަޅުވާ ފަރާތެއްގެ ކޮމިޝަނަށް އެ ޓޫރިސްޓުން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. (ޅ)- ޓޫރިސްޓުންގެ މައްސަލަތަކުގެ ރެކޯޑުތައް ޓޫރިސްޓުން ލިބޭނީ ނިސްބަތްވާ މި

މާއްދާގެ (ނ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ދަރަޖަ ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ދަށް ދަރަޖައެއް ކަމުގައި ވާނަމަ އެ ފަނޑިޔާރެއްގެ ގާބިލުކަން ޔަގީންކުރުމަށް ފަނޑިޔާރު އިމްތިޙާނުކުރަންވީ ކަންކަމުގެ އިޖުރާއަތު، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން އެ ފަނޑިޔާރަކަށް ދެވިދާނެއެވެ. އަދި ފަނޑިޔާރުގެ ހުނަރާއި ގާބިލުކަން އިތުރުކުރުމަށް ތަމްރީން ޕްރޮގްރާމުތައް ނުވަތަ ޕްރޮގްރާމުތަކަށް ފުރިހަމަކުރުމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ފެންނަނަމަ އެފަދައިން ފަނޑިޔާރު ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ފެންނަ ޕްރޮގްރާމެއްގެ އިންތިޒާމުކުރެވިދާނެއެވެ. (ރ)- ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ވަޒަންކުރުމުން މި މާއްދާގެ (ނ)ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ދަރަޖަ ފަނޑިޔާރަކަށް ލިބިއްޖެނަމަ، ފަނޑިޔާރުގެ ފެންވަރު ވަޒަންކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރި ކޮމިޓީން އެކުލަވައިލާ ރިޕޯޓުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެ ފަނޑިޔާރަކު ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމަށް ގާބިލުނޫން ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި މި ގާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމުން ވަކިކުރުމަށް ހުށައެޅުމުގެ މަޝްވަރާ ޓީމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ނިންމިދާނެއެވެ. (ޅ)- މި މާއްދާގެ (ރ)ގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރަކު ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމަށް ގާބިލުނޫން ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، މަގާމުން ވަކިކުރުމަށް ނިންމުމުގައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ރިޢާޔަތްކުރާނީ ކަންކަމާއި އަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތަކެއް، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. (ވ)- ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ވަޒަންކުރުމުން މި މާއްދާގެ (ނ)ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ދަރަޖަ ފަނޑިޔާރަކަށް ވިދިވިދިގެން ދެ ފަހަރު ލިބިއްޖެނަމަ، އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތެއް ޢަމަލުކުރުމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ނިންމިދާނެއެވެ. (1)- މުސާރައިގެ އިންކްރިމެންޓެއް ދިނުން. (2)- އެއް ކެޓެގަރީން އަނެއް ކެޓަގަރީއަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތުތަކުގައި އިސްކަން ދިނުން. (3)- ދަށު މަރުތަބާއެއްގެ ކެޓަގަރީއަކަށް މަތީ މަރުތަބާއެއްގެ ކެޓަގަރީގެ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމަށް ކުރިމަތިލާ ގޮތަށްވެގެން، ފެންވަރު ވަޒަންކުރުމަށްފަހު އެ ފަނޑިޔާރަކަށް ލިބުނު ނަތީޖާއަށް ރިޢާޔަތްކުރުން. އަދި (4)- އިސްފަނޑިޔާރު ނުވަތަ އިސްވެރިބެންޗް ނުވަތަ ދާއިރާގެ އިސްވެރިބެންޗްގެ މަގާމަށް އައްޔަނުކުރުމުގައި އިސްކަންދިނުން. ބިލުގެ 27 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން އަކުރެއް އިތުރުކުރުން. 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ). ފަނޑިޔާރުންގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރާއި ގާބިލުކަން ވަޒަންކޮށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުމާމެދު މި މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަކުވާއެއް ހުށަހަޅައިފިނަމަ ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ ފަނޑިޔާރުންގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ކަނޑައެޅުމުގެ އެންމެ ފަހުގެ ނިންމުމެވެ. ބިލުގެ 28 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 62 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ފަނޑިޔާރުންގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ބެލުމުގެ މިންގަނޑު. 62 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ). މި ގާނޫނުގެ 59 ވަނަ

މާއްދާގެ ދަށުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ފަނޑިޔާރުންގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ވަޒަންކުރަންވާނީ އަންނަނިވި ޑިސިޕްލިނާއި އުޅުން ކޯޑް ޑިސިޕްލިން ވަޒަންކުރުމުގައި ބެލެންޖެހޭ ކަމުގައި މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށެވެ. (1)- މަސައްކަތުގެ ގާބިލުކަން. (2)- މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު. (3)- ފަނޑިޔާރުގެ ނަޒާހަތްތެރިކަން. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތުގެ ގާބިލުކަން ވަޒަންކުރުމުގައި ރިއާޔަތްކުރަނީ އަންނަނިވި ކަންކަމަށެވެ. (1)- ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ވަޒަންކުރާ އަހަރުގައި، ފަނޑިޔާރު ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތައް ބަލައި ނިންމުމަށް ހޭދަވެފައިވާ މުއްދަތު. މި ބައިގައިވާ ކަންކަމަށް ބެލުމުގައި މައްސަލަތަކުގެ ބާވަތާއި، މައްސަލަތަކުގެ ކުޑަބޮޑުމިނާއި، މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ވަޒަންކުރާ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ 6 މަސްދުވަހުގައި އެ ފަނޑިޔާރާ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ޖުމުލަ އަދަދާއި، އެ މުއްދަތުގެ ކުރިއަށް އެ ފަނޑިޔާރާ ހަވާލުކުރެވި ނުނިމިވާ މައްސަލަތަކުގެ އަދަދާއި، އެ މުއްދަތުގައި ފަނޑިޔާރު މަސައްކަތްކުރާ ކޯޓުން ބަދަލުވުމާ މައްސަލަތަކުގެ ޖުމުލަ އަދަދާއި، ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތްތަކަށް އެހީތެރިވުމަށް ފަންނީ ގޮތުންނާއި އިދާރީގޮތުން އެ ފަނޑިޔާރު މަސައްކަތްކުރާ ކޯޓުން ފޯރުކޮށްދެވިފައިވާ ވަސީލަތްތަކުގެ މިންވަރަކާއި ރިއާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ފަނޑިޔާރު ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތަކާއި ބަލަމުންދާ މައްސަލަތަކަށް އުނިކުރެވުނު މިންވަރަށްވުރެ ފަސްވެފައިވާނަމަ ނުވަތަ ފަސްވާ ސަބަބު ސާފުކޮށްދިނުމުގެ ފުރުޞަތު ފަނޑިޔާރަށް ދިނުންވާނެއެވެ. (2)- ފަނޑިޔާރު ބަލަމުންދާ މައްސަލަތަކުގައި އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމަށް ބޭނުން ޝަރީޢަތުގެ އިޖުރާއަތު ފުރިހަމަކުރާ މިންވަރު. (3)- ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ނިންމުމަށްފަހުގައި ޙުކުމް ޢިއުލާނުކުރުމަށް ފަނޑިޔާރު ހޭދަކުރާ މުއްދަތު. (4)- އުނިކުރެވޭނެ އަވަސް މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ނިޔާއެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގެތެރޭގައި، މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ކޯޓު އަމުރެއް ނެރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތަކާއި، ވަކި މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ޖަވާބު ކަނޑައެޅުމަށް ގާނޫނުތަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކުގައި ޖަވާބު ކަނޑައެޅުމަށް ނުވަތަ ނިޔާ އިއްވުމަށް ފަނޑިޔާރު ހޭދަކުރާ މުއްދަތު. (5)- ޝަރީޢަތް ހިންގުމާއި ބެހޭގޮތުން ފިޔަވަޅު، ގާނޫނުން ވަކި މުއްދަތެއްގައި ފަނޑިޔާރުން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ބަޔާންކޮށް އޮތް ކަންކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް ފަނޑިޔާރު ހޭދަކުރާ މުއްދަތު. (6)- އިންޖަކްޝަން ބެކްލޮގްގެ ވަސީލަތްތަކުގެ އަހުލުވެރިކަމާއި މިންވަރާއި ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި އެ ވަސީލަތްތައް ބޭނުންކުރާ މިންވަރު. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ވަޒަންކުރުމުގައި ރިއާޔަތްކުރަނީ އަންނަނިވި ކަންކަމަށެވެ. (1)- ފަނޑިޔާރު އިއްވާފައިވާ ޙުކުމްތަކާއި ނިންމުންތަކުގެ ތެރެއިން އިސްތިއުނާފު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޙުކުމްތަކާއި ނިންމުންތަކުގެ ތެރެއިން އެ ކޯޓުތަކުން ދަމަހައްޓާފައިވާ ޙުކުމްތަކާއި

ނިންމުންތަކުގެ ނިސްބަތުން އެ ޙުކުމެއް ނުވަތަ ނިންމުމެއް އިސްތިއުނާފު މަޙްކަމާއިން ބާޠިލުކޮށްފައިވާނަމަ ޙުކުމަށް ނުވަތަ ނިންމުމަށް ވާޞިލުވުމުގައި ގާނޫނުން ދީފައިވާ ބާރާއި އިޚްތިޔާރުގެ ބޭރުން ފަނޑިޔާރު އަމަލުކުރުމުގެ ސަބަބުން ކަމުގައިނުވާނަމަ، ފަނޑިޔާރަކު ނިންމާ އިސްތިއުނާފު މަޙްކަމާގައި މަތީ މަޙްކަމާގެ ކޯޓުން ބަދަލުކުރުމަކީ ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމަކީ ދިރާސާކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫނެވެ. (2)- ފަނޑިޔާރުން ފަހުމްވާން ގޮތަށް ސާފުކޮށް ބުނުއްވުމަށް ދިރުވައިވާ މިންވަރާއި، އެ ބުނުމަކަށް ފަނޑިޔާރު ވާޞިލުވި ސަބަބުތަކާއި ބަޔާންކުރާ މިންވަރާއި އެ ސަބަބުތަކާއި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ފުރިހަމަ. (3)- ފަނޑިޔާރުގެ ރަސްމީ މަސައްކަތްތަކުގެ ޚިދުމަތްތެރިކަން. (4)- ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ބޭނުންވާ ހުނަރާއި، ގާބިލުކަން [illegible] އެކަށީގެން ކުރިއެރުވުމަށް ފަނޑިޔާރު ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކާއި ފަނޑިޔާރުގެ ގާބިލުކަމާއި، ހުނަރު އިލްމުވެރިކަމާ މިންވަރު. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރުގެ ނަޒާހަތްތެރިކަން ވަޒަންކުރުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަނީ އަންނަނިވި ކަންކަމަށެވެ. (1)- ފަނޑިޔާރުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑުތަކަށް އިލްތިޒާމުވެފައިވާ އެ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް ފަނޑިޔާރުގެ އުޅުމާއި މަސައްކަތްތަކަށް ބަލައިގެން މިންވަރު. (2)- ފަނޑިޔާރުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ފަށުގައި ގާބިލުކަމާއި ހިފެހެއްޓި އަދުލުވެރި މިންގަނޑުގެ ސަރަޙައްދު ޝަރުޢީ ދާއިރާގައި އެ ފަނޑިޔާރުގެ އަޚްލާޤު ގަދަރު ހުރި މިންވަރު. (ބ)- މި މާއްދާގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރުންގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ވަޒަންކުރުމުގައި ޑިސިޕްލިނަރީ އެއްވެސް ކޯޓުން ޑިސިޕްލިނަރީ ވަޒަންކުރުމުގައި ބަލަހައްޓާ ކަމުގައި މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ މިންގަނޑުތަކަށް ބިނާކޮށް ފަނޑިޔާރުންގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ވަޒަންކޮށް، މި ގާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ދަރަޖަތައް ކަނޑައަޅާނެ ގޮތުގެ އުސޫލު މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. ބިލުގެ 29 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. މާލީ ހިސާބު ހުށަހެޅުން. 68 (ހ)- ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމަށް އައްޔަންކުރެވޭ މީހާ، މަގާމާ ހަވާލުވުމުން، އެމީހާގެ ކިބައިގައި ހުރި އާމްދަނީއާއި އެމީހާގެ ނަމުގައި ހުރި މުދަލާއި އެމީހާ އަދާކުރަންޖެހޭ ދަރަނީގެ ޖިންސާ އެނގޭނެ މާލީ ހިސާބު، އެ މަގާމާ އެމީހާ ހަވާލުވާތާ 3 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މާލީ ހިސާބު ހުށަހެޅުމުގެ އިތުރަށް، ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމަށް އައްޔަންކުރެވޭ މީހާ އެ މަގާމުގައި ދެމިހުރިހާ ހިނދަކު، ކޮންމެ މީލާދީ އަހަރެއްގެ ފުރަތަމަ 3 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް އޭނާގެ މާލީ ހިސާބު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. (ނ)- ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަގާމުން އެއްވެސް ސަބަބަކާ ހުރެ އެ މަގާމުން ވަކިވުމަށްފަހު ނުވަތަ އިސްތިޢުފާދިނުމަށްފަހު، އޭނާ މަގާމުން ވަކިވިދުވަހު އޭނާގެ ކިބައިގައި ހުރި އާމްދަނީއާއި އޭނާގެ ނަމުގައި ހުރި

މުދަލާއި، އޭނާ އަދާކުރަންޖެހޭ ދަރަނީގެ ޒިންމާ އެސެޓްސް މާލީ ރިޕޯޓު އެ މަގާމުން އޭނާ ވަކިވާތާ 3 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. (ރ)- މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އާއި (ނ)ގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރު އޭނާގެ މާލީ ރިޕޯޓު ހުށަހަޅާއިރު އޭނާ ކައިވެނިކޮށްގެންއުޅޭ މީހާއި، އޭނާގެ ސީދާ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުގައިވާ ދަރިންނާއި، އޭނާ ސީދާ ބަލަހައްޓަމުންގެންދާ އެހެން އެއްވެސް ފަރާތެއް ހުރިނަމަ، އެ ފަރާތްތަކުގެ މާލީ ރިޕޯޓު ވެސް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. (ބ)- އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ) އަދި (ރ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅުން ލާޒިމުކުރާ މާލީ ރިޕޯޓުތަކަކީ ތައްޔާރުކުރާނީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާއި ނަމޫނާއާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ ވަކިންނެވެ. ބިލުގެ 30 ވަނަ މާއްދާ. މި ގާނޫނުން ބާޠިލުކުރާ ގާނޫނަށް ގެނެވޭ އިސްލާޙުތަކާ ދިއުން ބާޠިލުވުމަކީ ގާނޫނުގެ ދަށުން އެކުލަވާލެވިފައިވާ ޤަވާއިދުތަކާއި އިސްލާޙުކުރަންޖެހޭ ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތައް މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 3 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެކުލަވާލައި ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ. ބިލުގެ 31 ވަނަ މާއްދާ. މި ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާނީ މި ގާނޫނު ފާސްކޮށް، ތަސްދީޤުކޮށް ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:</u>

ބިލު ގުޅޭގޮތުން، ބައެއް މާއްދާތަކާ ގުޅޭގޮތުން މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ހުރި ބައެއްކަހަލަ ކޮންސެޕްޓުތަކެއް. އެ ކޮންސެޕްޓުތަކާ ގުޅިގެން އިތުރަށް ސާފުކުރަންޖެހޭ ކަމެއް އޮތިއްޔާ ސާފުކޮށް ބިލު ފާސްކުރެއްވުމާ ގުޅޭގޮތުން ދެން އޮންނަ ކޮމިޓީ ބައްދަލުވުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގޮތެއް ކަނޑައަޅާނީ. އެއީ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން މި ސުވާލުއުފެދުން ކަންކަން އިތުރަށް ސާފުކޮށްލުމަށް އެ ބައްދަލުވުމުގައި ބިލު ގުޅޭގޮތުން. ދެން އިތުރު އެއްވެސް މެންބަރެއްގެ އިތުރު ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލަން އޮތް ކަމަކު ވާނަމަ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ހުޅުވާލައިދެނަން. މިވަގުތު ކަމެއް ފާހަގަކުރަން އޮތް ކަމަކު ވާނަމަ އެ ކަމެއް ފާހަގަކުރުން. އެބަ އޮތޯ އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު؟ އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު މިވަގުތު ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގެން ނުވޭ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީ ބައްދަލުވުން މި ނިންމާލައިފީމަން.